

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Ondřej Cehák

Vývoj institutu pytláctví

Diplomová práce

Olomouc 2022

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Vývoj institutu pytláctví vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 116 766 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 31. prosince 2022

.....
Ondřej Cehák

Poděkování

Za pomoc, cenné rady a vstřícnost bych touto cestou rád poděkoval vedoucímu mé diplomové práce, panu Doc. JUDr. Jiřímu L. Bílému, Ph.D.

Za podporu v průběhu celého mého studia děkuji mé rodině.

Obsah

Obsah	4
Úvod.....	6
1 Lovecké právo.....	7
1.1 Lovecké právo jako výsada	7
1.2 Lovecké trestní právo	13
2 Pojetí pytláctví a způsoby jeho provedení	15
2.1 Pytláctví	15
2.1.1 Pytláctví v období 15. a 16. století	15
2.1.2 Pytláctví v období 17. a 18. století	16
2.1.3 Pytláctví od 19. století do 90. let 20. století	21
2.1.4 Pytláctví v moderní době.....	27
3 Myslivost a její vývoj od druhé poloviny 19. století	36
3.1 Pojem myslivost	36
3.2 Pojetí myslivosti dle honebního patentu pro Čechy z. č. 49/1866 čes. z. z.	36
3.3 Pojetí myslivosti dle Vládního nařízení č. 127/1941 Sb.	39
3.4 Pojetí myslivosti po druhé světové válce a 50. letech 20. století	40
3.4.1 Situace po druhé světové válce	40
3.4.2 Pojetí myslivosti dle zákona o myslivosti č. 225/1947 Sb.	41
3.5 Pojetí myslivosti dle zákona č. 23/1962 Sb.	42
3.5.1 Období do roku 1990.....	42
3.5.2 Období mezi lety 1990 až 2002.....	43
3.6 Pojetí myslivosti dle zákona č. 449/2001 Sb.	44
Závěr	47
Seznam použitých zdrojů	49
Monografie.....	49
Komentáře.....	49

Rozhodnutí a stanoviska soudů.....	49
Internetové články a zdroje.....	51
Právní předpisy a související dokumenty	52
Abstrakt.....	54
Abstract	54
Klíčová slova	55
Key words	55

Úvod

Jakožto aktivní myslivec a člen Mysliveckého spolu Ortel Cvikov, z. s. a také člen Českomoravské myslivecké jednoty, z. s., který je hrdým nositelem odkazu svých předků, kteří vykonávali myslivost, ať již profesionálně či jako kratochvíli mi téma myslivosti a s ní spojená povinnost péče o zvěř není cizí. Co však ničí úsilí myslivců, kteří z vlastních prostředků financují prostředky na to, aby bylo naše přírodní bohatství bylo zachováno i pro další generace je právě pytláctví zvěře. Lov byl od nepaměti součástí lidské společnosti, kdy představoval formu obživy, který s postupek času získával na důležitosti, o čemž svědčí i řada božstev, jako řecká bohyně lovu Artemis, římská Diana, a v neposlední řadě i patroni lovců v rámci křesťanství jako sv. Hubert, sv. Prokop a sv. Jiljí. Postupně se z lovu stává vášeň, která měla za následek vznik privilegovaných vrstev, které měly právo lovu. Společnost na to reagovala po svém, přičemž se nehodlala lovu vzdát, ať již z existenčních či jiných důvodů, a tak se v naší zemi můžeme bavit o vzniku pytláctví kolem 10. století. Tento přístup platil s drobnými změnami až do 19. století, kdy se přístup k lovu mění a dá se hovořit a vzniku moderní myslivosti. Lze uvést, že pytláctví se vždy přizpůsobovalo aktuálním loveckým trendům a technologiím.

První část práce je zaměřena na lovecké právo a jeho historický vývoj včetně jeho správy a personálu, a také uvedení technik lovu. Druhá část práce je zaměřena na pojem pytláctví a jeho pojetí v rámci jednotlivých století, a to v návaznosti na právní úpravu a trestání. Třetí část pak nastiňuje vývoj myslivosti, neboť v návaznosti na uvolněnost výsady lovu bylo nutné reagovat i na její právní úpravu, kdy bude jednotlivě pojednáváno o honitbě, jejím užívání, a loveckém oprávnění.

Cílem této práce je zanalyzovat vývoj pytláctví na našem území, a to v návaznosti na úzké propojení loveckého práva a myslivosti, tedy poukázat na rozdílnost jednotlivých právních úprav s poukázáním na jednotlivé kauzy. Dílčím cílem diplomové práce je také poskytnutí čtenáři přehled o problematice pytláctví a myslivosti.

1 Lovecké právo

S člověkem je lov spojen od nepaměti. Lov je činnost, která spočívá zejm. v usmrcování zvěře a její následné zpracování. Člověk zpočátku lovil zejména pro obživu, přičemž se postupně naučil využívat kořist i k jiným účelům, než pouze k potravě.¹ Tato činnost nebyla prvotně nikterak omezována a mohla probíhat dle libosti. K právu loveckému je odmyslitelně spjat vztah k lesu, neboť zvěř zde byla lovena a lov i les byly volně přístupné k užívání obce, a panovníku náležel pouze dozor. V 10. století za vlády Boleslava I. a jeho syna Boleslava II. dochází ke změně pojetí užívání lesa a lovu, kdy tyto jsou spolu s rybářstvím a včelařstvím považovány za výhradní právo panovníka.^{2 3}

1.1 Lovecké právo jako výsada

Od počátku 11. století lze hovořit o výsadním právu panovníka, které se v průběhu let měnilo. Právo lovit a vlastnit les náleželo zpočátku pouze panovníkovi a již v průběhu 11. století došlo k možnosti nabytí vlastnictví i nižší šlechtou či kláštery. S tím souviselo i právo lovu, neboť se právo lovu odvíjelo od vlastnictví lesa.⁴ Lovilo se zejména pro požitek a trofej, zvěřina byla druhořadá.

V průběhu 11. a 12. století dochází k postupnému ustanovování úředníků v rámci zemského zřízení, nejvýše postaveným byl nejvyšší lovčí. Byl po knížeti či králi v postavení nejvyššího lovce, jehož úkolem bylo vykonávání dozoru nad lesy a také příprava lovů panovníka s čímž souvisela i dohlídka nad dodávkami zvěřiny pro panovníka.⁵ V rámci župního zřízení byli ustanovováni další úředníci. Nejvyšším úředníkem v župě byl lovčí, označovaný jako *magister venatorum*, který pocházel z privilegovaných vrstev společnosti. Byl nadřízený hajných a lovců, přičemž měl zejména na starosti správu lesů, myslivosti a spravoval jejich užitky.⁶

Od 13. století dochází k dalším změnám, kdy panovník za zásluhy daroval pozemky, věrným pánům, na kterých si však vymíňoval lov. Zde došlo k omezení výsady lovu, kdy držitelům pozemku⁷ z milosti panovníka byla propůjčena výsada lovu, avšak vždy s omezením,

¹Např. zpracovávání kostí a činění kůží

² ŠEVĚTINSKÝ, Jan Evangelista. Dějiny lovu a lovectví v Čechách na Moravě a ve Slezsku. Louny: Antonín Štombach, 1909, s. 136.

³ BEDNÁŘ, V. a kol. Penzum znalostí z myslivosti. 12. vydání. Praha: DRUCKVO, 2013, s. 17.

⁴ ŠEVĚTINSKÝ, Jan Evangelista. Dějiny lovu a lovectví v Čechách na Moravě a ve Slezsku. Louny: Antonín Štombach, 1909, s. 136.

⁵ ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. Tisíc let myslivosti. Vimperk: Tina Vimperk, 1993, s. 404.

⁶ ŠEVĚTINSKÝ, Jan Evangelista. Dějiny lovu a lovectví v Čechách na Moravě a ve Slezsku. Louny: Antonín Štombach, 1909, s. 156–158.

⁷ Např. měšťané, duchovní

že těmto náleží pouze právo lovit zvěř nízkou⁸ a panovník si ponechal výsadu lovit zvěř vysokou.⁹ ¹⁰ Jednalo se o tzv. zeměpanské regále. „*Opat Hradištský Budislav zakládá město Hranice skrze rychtáře Thomana na právě purkrechtním, vypočítává v listině ze dne 4. března 1276 o tom vydané všechna práva, kteráž zakladateli mají náležeti, mezi nimiž jsou také lov a rybářství, avšak jen do jisté míry s tím vysloveným podotknutím, že vymíněny jsou lovy, tj. lovecké revíry královny.*“¹¹ K lovecké výzbroji patřily luk se šípy, oštěp, nůž, sítě, oka a lapací jámy, avšak nejoblíbenější loveckou metodou byly jezdecké štvánice se psy a velké oblíby se dostává i sokolnictví.¹² Pokud se lovec ocitl na cizím pozemku, kde lovil, rozhodoval o jeho provinění župní soud a jeho čin byl považován za krádež.

Za vlády císaře Karla IV. došlo k rozmachu zejména rybníkářství a vinic, kdy došlo k úbytku lesů a lesní půda se měnila v pole. Zvěři však dané změny svědčily a došlo k navýšení stavů zvěře a zvěř se také více lovila.¹³ S rozvojem feudalismu docházelo k růstu moci šlechty na úkor panovníka, a to včetně omezování výhradního práva lovu. Panovníci se svého práva nechtěli vzdát, a tak roku 1388 nařízení krále Václava IV. stanovilo, že lov je výsadou vrchnosti, přičemž byly pro panovníka vyhrazovány královské lovecké okrsky. Dochází také k úpravám v rámci obhospodařování lesa, zejména proto, že župní soustava se počala rozpadat a pravomoci přebírala šlechta či církve,¹⁴ tudíž, i šlechta či kláštery obhospodařovaly vlastní lesy, s čím byla spjata i starost o zvěř, přičemž jsou rozšiřovány pravomoci úředníků a rostl jejich význam. Po zániku župního zřízení a namísto župních lovčích nastoupili lovčí, kteří byli ustanovováni pro přidělený obvod královských lesů.¹⁵

Lesy královské i soukromé byly obsazovány lovčími tzv. *magister forestarium*, někdy označovaní jako lovci, polesní, lesní a od 16. století myslivci, kteří spravovali lesy s čímž souvisela i ochrana proti pytláctví a poškozování lesa. Lovčí byli taktéž nadřízení hajných. Lovci měli na starosti péči o les a zvěř.¹⁶ Úřad lesního neb lovčího byl velice respektován, a proto také trest za porušení jeho povinností byl přísný. Pokud se dopustil nedovoleného kácení

⁸ Např. Srnčí zvěř, zajíce, koroptve, lišky, kuny

⁹ Např. mědvědy, jeleny, černou zvěř

¹⁰ ŠEVĚTINSKÝ, Jan Evangelista. Dějiny lovu a lovectví v Čechách na Moravě a ve Slezsku. Louny: Antonín Štombach, 1909, s. 137.

¹¹ Tamtéž.

¹² BEDNÁŘ, V. a kol. Penzum znalostí z myslivosti. 12. vydání. Praha: DRUCKVO, 2013, s. 18.

¹³ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 39.

¹⁴ BÍLÝ, Jiří Libor. Právní dějiny na území ČR: vysokoškolská učebnice. Praha: Linde Praha, 2003, s. 73.

¹⁵ ANDRESKA, Jiří, ANDREŠKOVÁ, Erika. Tisíc let myslivosti. Vimperk: Tina Vimperk, 1993, s. 404.

¹⁶ ČERVENÝ, Jaroslav a kol. Myslivost: Ottova encyklopedie. Praha: OTTOVO NAKLADATELSTVÍ, 2010, s. 42.

stromů, a tyto následně prodával, hrozilo mu useknutí pravé ruky a ztráta výhod jako bylo lovské¹⁷ či braní suchých stromů.¹⁸

Hajný neboli *silvanus* měl na starosti hlídání lesů, potoků a sadů, dále prosekávání lesy v přidělených hájenstvích. Nepoctivost se trestala jako u lesních useknutím ruky.¹⁹ Hajní vykonávali svou funkci v tzv. hájemstvích, a to o ploše²⁰ jakou mohli obejít za jeden den.²¹

Od 16. století doznává lovecké právo významných změn. S rozvojem zbraní a loveckých metod se lov zintenzivňuje a dochází k velkému úbytku zvěře, jejíž dříve vysoké stavy bylo nutné nahradit, a tak se k nám dostávaly nové druhy zvěře.²² Zakládaly se bažantnice, kačenárny a zejména oborní chovy.²³ Oblíbeným způsobem lovu se staly vedle sokolnictví a čižby, lovy s palnými zbraněmi a objevují se ručnice.²⁴

S úbytkem zvěře bylo nutné také stanovit nová pravidla pro lov, proto byl vydán roku 1573 akt o myslivosti, který zakázal lovit ptáky a veškerou pernatou zvěř v jarním období.²⁵ Došlo tedy k prvnímu nařízení o ochraně zvěře, které mělo za následek počátek myslivosti u nás. Nutnost ochrany zvěře se projevila roku 1627 v Obnoveném zřízení zemském zákazem lovu laně, tetřeva, tetřívka a koroptve po dobu 3 let, jelikož stavy zvěře se díky vylepšování loveckých technik a popularitě lovu neúměrně snižovaly.²⁶

Roku 1641 dochází k vydání patentu, ve kterém bylo ustanoveno, že „*myslivost je kratochvíli šlechtickou*“, do zájmu se však prosazuje nejen samotný lov, ale již se do popředí dostává chov a ochrana zvěře.²⁷ Tento patent byl důsledkem razantního úbytku zvěře v době třicetileté války, na což také navazovala nutnost vytvoření podmínek pro chov zvěře a omezení zvěře škodné –Tedy „*za šesté: Medvědi, vlci, lišky, zmije, divoké kočky a jiná škodlivá zvířata, která lezou, mohou být každým dle libosti (ovšem ve svém vlastním lovišti a v honitbě) chycena, ubyta a vymýcena.*“²⁸ Rozvíjejí se nové metody lovu, kdy se do popředí dostávají palné zbraně a používají se plachty, které sloužily k obstoupení zvěře či nahnání do ohrady, kde byla střílena.

¹⁷ Dávky ovsu, vajec, slepic,

¹⁸ ŠEVĚTINSKÝ, Jan Evangelista. Dějiny lovu a lovectví v Čechách na Moravě a ve Slezsku. Louny: Antonín Štombach, 1909, s. 173.

¹⁹ ŠEVĚTINSKÝ, Jan Evangelista. Dějiny lovu a lovectví v Čechách na Moravě a ve Slezsku. Louny: Antonín Štombach, 1909, s.176 a 180.

²⁰ Asi 400 ha

²¹ ČERVENÝ, Jaroslav a kol. Myslivost: Ottova encyklopedie. Praha: OTTOVO NAKLADATELSTVÍ, 2010, s.42.

²² Např. bažant, daněk, divoký králík

²³ Lov do sítí

²⁴ BEDNÁŘ, V. a kol. Penzum znalostí z myslivosti. 12. vydání. Praha: DRUCKVO, 2013, s. 19.

²⁵ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 151.

²⁶ BEDNÁŘ, V. a kol. Penzum znalostí z myslivosti. 12. vydání. Praha: DRUCKVO, 2013, s. 18.

²⁷ BEDNÁŘ, V. a kol. Penzum znalostí z myslivosti. 12. vydání. Praha: DRUCKVO, 2013, s. 19.

²⁸ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 173-178.

²⁹ Vyvíjejí se nové a okázalé společné lovy, které se proměnily od 17. století v jatka, kdy velice oblíbenou se stala naháňka za použití zrcadel, plachet a sítí, kdy byla zvěř hromadně ubijena.³⁰ Tento lov byl velice oblíben a byl efektivní, o čemž svědčí i příběh z první poloviny 18. století z Křivoklátska, kdy se uvádí: „K jednomu honu Valdštejn pozval císařovnu Alžbětu Kristinu. V průběhu náročné přípravy byl v lese Novodomského revíru postaven Pávilon čalouněný zeleným aksamitem se zlatými portami a soustředěná zvěř vehnána do komor. Císařovna přijela 26. června 1721 z Karlových Varů. V jednom oddělení zasedla za stůl, v druhém stál myslivec a nabíjel ji ručnice. V třetím seděli a postávali dvořané, kteří sledovali krvavé divadlo. Po znamení trubkou vyháněli myslivci na koních v nových úborech zvěř do výběhu a císařovna střídala. Do večera složila 138 kusů, z toho 2 osmnácteráky, 6 šestnácteráků, 10 čtrnácteráků, 20 dvanácteráků, 26 desateráků, 16 osmeráků, 25 slabých jelenů, 25 laní a 8 kolouchů. Poslední sedmá leč se již pro zřejmou únavu nekonala.“³¹

V čele úřednictva panství nejdůležitější pozici zastává Nejvyšší lovmistr označovaný též jako *Nejvyšší jägermaister*, který plní funkci dozorčí, do jehož působnosti patřil výkon vrchního dozoru nad myslivostí a lesem. Bližší povinnosti Nejvyššího lovmistra lze najít v císařské instrukci Rudolfa II, z roku 1599 pro Jana z Vršovic. Z této plyne, že nejvyšší lovčí má k „*forštmistrům, forštům, lovčím a pacholkům, kteříž plátna spravují, nicméně Voborníkům, holotům, pastevcům, lesním hajným a jiným osobám, kteříž k lovu a forštu náležejí, kteréž nyní jmíti anebo budoucně chovati ráčíme, s pilností přihlídati, foršty naše začasté sjížděti a toho šetřiti, jak se též svrchupsané osoby při ouřadech a službách svých chovají, jakou pilnost k nim přikládají, a vedle toho je k tomu jmíti a přidržovati, aby jeden každý z nich též služby své dle nejvyšší možnosti pilně si hleděl.*“³² Dále dochází i k dalšímu omezení královských lesů, které přecházely do vlastnictví soukromníků, kdy na jednotlivých panstvích vzniká úřad lovmistra, označovaný také jako *jägermaister*, který vykonával funkci řídicího nejvyššího loveckého úředníka na panství, který měl pod sebou podřízené, a to označované za myslivce nebo lovčí případně lesní neboli fořty.

Další v soustavě úřednictva byli myslivci. Aby se člověk mohl stát myslivcem, musel se nejprve vyučit, a to po dobu dvou a tří let. Pokud byl myslivec dobrý, věrný a pilný mohl se stát fořtem, tedy, nadřízeným myslivců. Myslivci dohlíželi, aby nikdo nepytlačil, nekradl dříví, ryby a raky nelovil, stříleli škodné ptactvo, dravou zvěř, vlky a chytali do sítí ptactvo určené ke

²⁹ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 44 a 45.

³⁰ BEDNÁŘ, V. a kol. Penzum znalostí z myslivosti. 12. vydání. Praha: DRUCKVO, 2013, s. 18 a 19.

³¹ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 47.

³² FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 17.

konzumu šlechty. Myslivci měli dovoleno chodit s ručnicí, přičemž museli mít u sebe, tzv. list fendrovní, který je k tomu opravňoval, neboť běžní úředníci s ručnicí chodit nesměli. Myslivci směli nosit zprvu šedivé později zelené oblečení, pokud jej nosil někdo jiný, hrozila mu pokuta 20 kop grošů.³³

Další v soustavě úřednictva byli hajní, kteří byli podřízeni myslivcům. Někdy byli také označováni jako *hlídači lesní*. Hajní dohlíželi například na řádné řezání dřeva, aby nikdo nepytlačil, k tomu mohli nosit taktéž ručnici. Koho hajný přistihl v lese se sekerou, mohl ji bez náhrady odejmout a dotyčného předvést v řetězech vrchnosti. Pokud by se sám dopustil krádeže dřeva, mohl být potrestán smrtí jako odstrašující příklad pro ostatní. Jako zajímavost lze uvést další povinnost hajných, a to, že povinností hajných bylo v některých případech i týdenní dohlížení nad hospodskými, aby byli řádně zásobeni panským pivem.³⁴

Jako dozorčí úředník mohl být ustanovován polesný, označovaný také jako *pisař lesní*. Do jeho pravomoci mimo jiné náležela zejména kontrola hajných, aby nedocházelo ke krádežím dřeva a musel být přítomen při vážení ulovené zvěře.³⁵

K razantním změnám došlo v průběhu 18. a 19. století, a to v hospodářských poměrech, kdy byl završen přechod z vlastnictví královských lesů kdy tyto přecházely do rukou soukromníků a královská správa byla upozaděna.³⁶ Vlivem rozvoje průmyslu a využití dřeva nastala situace, kdy se začalo na les pohlížet jako na hospodářskou jednotku, jejímž primárním úkolem bylo získávání dřeva. Tím se změnil pohled na les jako na prostředí, ve kterém žije zvěř, což bylo dříve považováno za prvořadé.³⁷ Vlivem úbytku zvěře, který byl důsledkem vedle jatečných porážek zvěře i pytláctvím, dochází roku 1713 k vydání Mysliveckého řádu císaře Karla VI., který se věnoval zejména stanovení doby lovu zvěře a zakázal honění srnčí zvěře, čímž založil pravidlo, které platí do dnešních dní.³⁸ Císař dále vydal roku 1726 další Myslivecký řád, který mimo zostřující sankce za pytláctví, přinášel i zákaz nošení zeleného ošacení, vyjma královských i společných mysliveckých sloužících. Na reformy svého otce navázala roku 1754 císařovna Marie Terezie, Mysliveckým řádem, který se věnoval zejména pytláctví a jeho trestání. Dalším počinem císařovny byl v roce 1766 patent O povinné náhradě

³³ ŠEVĚTINSKÝ, Jan Evangelista. Dějiny lovu a lovectví v Čechách na Moravě a ve Slezsku. Louny: Antonín Štombach, 1909, s. 191-200.

³⁴ ŠEVĚTINSKÝ, Jan Evangelista. Dějiny lovu a lovectví v Čechách na Moravě a ve Slezsku. Louny: Antonín Štombach, 1909, s. 204-205.

³⁵ ŠEVĚTINSKÝ, Jan Evangelista. Dějiny lovu a lovectví v Čechách na Moravě a ve Slezsku. Louny: Antonín Štombach, 1909, s. 208.

³⁶ ŠEVĚTINSKÝ, Jan Evangelista. Dějiny lovu a lovectví v Čechách na Moravě a ve Slezsku. Louny: Antonín Štombach, 1909, s. 191.

³⁷ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 17 a 18.

³⁸ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 178–185. a Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 45 odst. 1 písm. u).

škod způsobených zvěří. Za škody způsobené přemnoženou zvěří, potažmo lovem nebyl doposud nikdo odpovědný a poddaní neměli nárok na náhradu škody, i když zvěř způsobovala rozsáhlé škody.³⁹ S tímto patentem se však šlechta nechtěla smířit, a tak vznikají nové oborní chovy, na jejichž zřizování se podílel i Josef II., který roku 1786 vydává Myslivecký řád, kde preferuje uzavírání zvěře do obor, kdy se toto týkalo zejména zvěře černé. Za další významnou změnu lze považovat i zrušení hájení zvěře, a to kvůli zvyšování důležitosti těžby dřeva.⁴⁰ Tímto řádem dochází také k jednotnému postavení honiteb, kdy již není rozdíl mezi královskými a soukromými honitbami. V § 8 je výslovně dovoleno pronajímat honitby vydražením za co nejvyšší nabídku, čímž byl stanoven počátek úpadku regálu myslivosti u nás, neboť se právo myslivosti bylo prohlášeno za právo státu, který tyto honitby pronajímá⁴¹ Nastává také odklon od lovu do různých pastí, lepů, sítí a sokolnictví a nastává doba lovu prostřednictvím střelných zbraní. Důsledkem útoků bavorských pytláků, kteří lovili na české straně Šumavy, přičemž docházelo k častým přestřelkám s lesníky, vydal roku 1817 kníže Schwarzenberg nařízení o vystřelení jelení zvěře na Šumavě, což bylo dovršeno roku 1820. Jelení zvěř se na Šumavu vrátila až roku 1878.⁴²

Definitivní zánik výsadního loveckého stanovil roku 1849 císařský patent Františka Josefa I., kdy bylo dovoleno jednak lovit každému statkáři, který měl nejméně 200 jiter⁴³ souvislých pozemků. Dále byla honitba, pokud se nacházela na pozemcích v obvodu obce, přidělena příslušné obci, právo myslivosti se tak stalo takřka pro každého přístupné.⁴⁴ Důležitým ustanovením je § 1, kterým bylo právo lovu na cizím pozemku zrušeno.⁴⁵ Zákon dále stanovil minimální výměru honitby, přičemž valná většina velkostatků těchto výměr dosahovala. Pokud by honitba nesplnila výše uvedenou výměru, tak dle § 6 byla honitba přidělena obci, přičemž právo myslivosti mohlo být provozováno majiteli pozemků, avšak výhradně za účasti odborníka. Praktické následky byly však takové, že odborníkem byl jmenován lesník velkostatku, který se zpravidla zapřičinil to, že se honitba dostala opět do pronájmu vrchnosti. Navíc bylo užívání honitby, s ohledem na nutnost přítomnosti odborníka, velice nákladné.⁴⁶

³⁹ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 50

⁴⁰ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 50 a 215

⁴¹ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 216.a

BEDNÁŘ, V. a kol. Penzum znalostí z myslivosti. 12. vydání. Praha: DRUCKVO, 2013, s. 19.

⁴² ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. Tisíc let myslivosti. Vimperk: Tina Vimperk, 1993, s. 179.

⁴³ Přibližně 115ha.

⁴⁴ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 220-222.

⁴⁵ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 220.

⁴⁶ ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. Tisíc let myslivosti. Vimperk: Tina Vimperk, 1993, s. 180 a 181.

Vlivem silného tlaku na lov šelem dochází k likvidaci stavů vlka a medvěda, dále pak dochází k vyhubení bobra. Nastal však import nových druhů zvěře jako je jelenec běloocasý, jelen sika a muflon, kterému se u nás natolik dařilo, že dosahoval a podnes dosahuje nejsilnějšího chovu na světě.⁴⁷ Modernizuje se i způsob lovu, kdy se do popředí dostávají osamělé lovy, jako je šoulačka, čekaná, výrovka, ale také lovy společné jako hony a naháňky.⁴⁸

1.2 Lovecké trestní právo

Jak je již výše uvedeno, existovaly na našem území lovčí soudy, ve kterých se navzdory zákonům a jiným řádům zemských udržely staré právní zvyklosti.⁴⁹ Jako příklad fungování loveckého práva lze uvést lovecké právo na hradě Buchlově. Tomuto hradu náležel zvláštní královský regál, tj. lovecké právo, který v pozdějších letech splynul s jiným regálem, a to hrdelním právem.⁵⁰ Úkolem loveckého práva bylo dohlížet nad chřibskými lesy a lovišti ryb v řece Moravě, kdy k ochraně zvěře byl ustanovován personál. Purkrabí, který zároveň vykonával funkci nejvyššího lovčího, byl nejvyšším úředníkem na hradě, který měl pod sebou měl královské úředníky tedy královské lovčí, kteří dbali nad ochranou Chřibů, ale i na ochranu lesů a rybolovu. K jejich dalším pravomocem náleželo souzení nejprve lesního a vodního pychu a posléze i trestné činy poddaných. Dalším článkem personálu byli podřízení královských lovčích, a to lovci, kteří dohlíželi nad nedovolenou těžbou dřeva a dbali na ochranu lesního a honebního regálu.⁵¹ Soud tvořilo zpočátku 12 lovců ze Stříbrnic v jejichž čele stál starosta⁵² a od první poloviny 16. století vykonávalo funkci ve svém obvodě i 6 lovců z obce Lubné.⁵³

V buchlovských černých knihách jsou zapsány pouze tři případy pytláctví. Roku 1562 byl zadržen Vašek Jurků z Břesovic, který se přiznal, že lovil zajíce a dále, že ulovil „jednu lani a dvě mladých zvěřů a srnu popadl a to doma s čeledí strávil a tím živ byl.“ Byl odsouzen k oběšení pod jeleními parohy v srncích a zvířecích kůžích.⁵⁴ Stejný den byl souzen Jan lazebník z Dědic od Vyškova, který se doznal, že lovil zajíce, a to střelbou z ručnice a líčením strun, přičemž tyto pak prodával. Dále byl usvědčen z vraždy čtyř lidí. Byl mu uložen trest

⁴⁷ BEDNÁŘ, V. a kol. Penzum znalostí z myslivosti. 12. vydání. Praha: DRUCKVO, 2013, s. 20.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ ŠEVĚTINSKÝ, Jan Evangelista. Dějiny lovu a lovectví v Čechách na Moravě a ve Slezsku. Louny: Antonín Štombach, 1909, s. 141.

⁵⁰ GREPL, Jindřich, VERBÍK, Antonín, Černé knihy práva loveckého na hradě Buchlově. Brno: Blok, 1976, s. 10.

⁵¹ GREPL, Jindřich, VERBÍK, Antonín, Černé knihy práva loveckého na hradě Buchlově. Brno: Blok, 1976, s. 11 a 12.

⁵² ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. Tisíc let myslivosti. Vimperk: Tina Vimperk, 1993, s. 420.

⁵³ GREPL, Jindřich, VERBÍK, Antonín, Černé knihy práva loveckého na hradě Buchlově. Brno: Blok, 1976, s. 17.

⁵⁴ GREPL, Jindřich, VERBÍK, Antonín, Černé knihy práva loveckého na hradě Buchlově. Brno: Blok, 1976, s. 44.

čtvrcení.⁵⁵ Dále pak roku 1566 byl souzen Jíra Nevrklo z Ejvaně, který se přiznal k vraždě Vaška Černýho a také k pytláctví, a to bažantů a zajíců, které donesl kramáři do Hustopečí. Byl odsouzen k trestu smrti stětím.⁵⁶

S ohledem na Vladislavské zřízení zemské, které přineslo první úpravu myslivosti u nás, přičemž stanovilo zejména peněžitý trest⁵⁷, se jeví tresty uložené na Buchlově jako nepřiměřeně přísné a důvod takto přísných trestů není znám.⁵⁸ Patrně lovčí rozhodovali na základě zvykového práva, avšak doposud nám důvod zůstává utajen. Pravomoc Buchlova zaniká až roku 1753, kdy zaniká hrdelní pravomoc loveckého soudu a přechází na kriminální soud v Hradišti.⁵⁹

⁵⁵ GREPL, Jindřich, VERBÍK, Antonín, Černé knihy práva loveckého na hradě Buchlově. Brno: Blok, 1976, s. 45 a 46.

⁵⁶ GREPL, Jindřich, VERBÍK, Antonín, Černé knihy práva loveckého na hradě Buchlově. Brno: Blok, 1976, s. 47.

⁵⁷ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 50 a 51.

⁵⁸ ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. Tisíc let myslivosti. Vimperk: Tina Vimperk, 1993, s. 420.

⁵⁹ GREPL, Jindřich, VERBÍK, Antonín, Černé knihy práva loveckého na hradě Buchlově. Brno: Blok, 1976, s. 33.

2 Pojetí pytláctví a způsoby jeho provedení

V této části bude nejprve nastíněn samotný pojem pytláctví, tj. co se pod daný termínem skrývá, právní úprava, jednotlivé způsoby jeho provádění a také důvody pro jeho páchání, které se v průběhu let měnily.

2.1 Pytláctví

Pytláctví můžeme nejprve označovat jako neoprávněné lovení zvěře či chytání ryb. Dříve než byl daný termín ustálen, používala se různá označení. Mezi nejpoužívanější řadíme: krádež zvěře, honění na cizím, lesní pých. Samotný pojem je patrně odvozen od slova pytel, což znamenalo, že původně pytlák lovil drobnou zvěř či případně srnčí zvěř, což se v průběhu let změnilo. Pytláctví mělo vždy nejen právní dopad, ale i sociální a psychologický.⁶⁰

Tento institut prošel v průběhu staletí obměnou. Přizpůsobování pytláctví souviselo plně s aktuálními technickými možnostmi zbraní a jiných doplňků.

2.1.1 Pytláctví v období 15. a 16. století

Jak je již výše uvedeno, tak pytláctví požívalo různá označení. S ohledem na vlastnictví zvěře, která se považovala již ve středověku za součást pozemku, bylo nahlíženo na pytláctví jako na krádež, jelikož pytlák fakticky kradl vlastníkovu jeho zvěř.⁶¹ Vlivem vzrůstající moci stavů a upadání vlivu panovníka počala na konci 15. a začátku 16. století kodifikace šlechtického neboli zemského práva což se projevilo v přijetí Vladislavského zřízení zemského.⁶²

Vladislavské zřízení zemské z roku 1500 výslovně upravovalo nedovolený lov, přičemž rozlišovalo mezi pachatelem svobodným a poddaným. U svobodného bylo klíčové, zda lovil bez vědomí majitele, nebo lovil i přes majitelův zákaz. Pokud lovil bez vědomí majitele, musel dle článku 555 zaplatit pokutu ve výši 3 kopy grošů českých, a i náhradu škody ve výši 10 grošů českých. Pokud však porušil zákaz, měl za povinnost zaplatit 50 kop grošů českých dle článku 553, stejně tak jeho návodce. V případě poddaných bylo dle článku 554 vyjma zákazu lovu, zakázáno používání ručnic, tenat, přičemž bylo povoleno pouze chytání ptactva, avšak s povolením vrchnosti. Pokud by poddaný přistižen při lovu, byl uvězněn na týden do vězení.⁶³

⁶⁰ ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. Tisíc let myslivosti. Vimperk: Tina Vimperk, 1993, s. 418.

⁶¹ FRANCEK, Jindřich. Velké dějiny země Koruny české: tematická řada. [Sv. III], Zločinnost a bezpráví. Praha: Paseka, 2011, s. 136.

⁶² MALÝ, Karel a SKŘEJPKOVÁ, Petra. České právo v minulosti. Praha: Orac, 1995, s. 32.

⁶³ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 50 a 51.

Další regulace nastala roku 1524, kdy bylo přijato Zřízení o ručnicích, které vyšlo ať již kvůli častým případům zastřelení, ale také kvůli kontrole nad užívání střelných zbraní poddanými.⁶⁴ Zcela nepochybně bylo dané zřízení přijato i za účelem zamezení nedovoleného lovu, který bylo dle odstavce 18. trestáno pokutou v rozmezí 100 kop grošů českých pro osoby stavu a 10 kop grošů českých pro poddané, případně půlročním vězením.⁶⁵

Roku 1560 pytláčil rybář Jan Šimůnek s podruhem Jakubem Holotou u Hradce Králové, kdy při odnášení dvou ulovených srn byl Holota zadržen. Ve své výpovědi uvedl, že se Šimůnek nalovil s ním kolem deseti srn, přičemž jednu prodal dvěma kněžím. Holota také pověděl, že mnoho rybářů loví a téměř každý má zbraň. Šimůnek byl zadržen, avšak jeho výpověď se nedochovala. Za tento čin byla stanovena pouze pokuta, což se nelíbilo úředníkům ani purkrabímu, kteří naléhali na krále, aby zостřil tresty, které měly sloužit jako výstraha pro ostatní.⁶⁶ Dále jako zajímavý příklad lze uvést příběh z roku 1577, kdy Jiří Bouček společně se třemi pytláky ulovili laň, kterou rozdělil na půl, přičemž půl laně dal spolupachateli Matoušovi a druhou prodal výrobci kuší Kociánovi za 16 grošů, a také prodal kůži Jankovi Křížovi taktéž za 16 grošů. Bouček byl propuštěn na hrdelní revers, avšak vášeň byla silnější, a tak byl roku 1584 stíhán znovu, přičemž byl odsouzen k trestu smrti oběšením.⁶⁷

Z těchto případů je zjevné, že lov představoval příjem pro poddané a se zvěřinou se hojně obchodovalo. Lov představoval jistou formu adrenalinu, když prakticky nikdo nemohl legálně lovit, ono „zakázané ovoce“ se dostávalo do oblíbenosti. Pytláctví bylo i jakousi formou odporu proti vrchnosti, neboť při vysokých stavech zvěře se zdálo, že na pár ulovených kusech nezáleží a poddaní naopak budou mít maso nebo peníze.

Za další pramen práva je nutné považovat i vrchnostenské instrukce, které postihovaly pytláky přísnějšími tresty než zemská zřízení. Instrukce, a to kupříkladu Jana Brtvína z Ploskovic z roku 1540 či Viléma z Rožmberka z roku 1561, stanovovaly za pytláctví trest smrti.⁶⁸

2.1.2 Pytláctví v období 17. a 18. století

Jelikož pytláctví navzdory nastaveným opatřením sílilo, došlo již roku 1585 k přijetí sněmovního usnesení o zpřísnění trestů. Stavby nemohly lovit na cizích pozemcích, a to pod

⁶⁴ MALÝ, Karel a SKŘEJPKOVÁ, Petra. České právo v minulosti. Praha: Orac, 1995, s. 34.

⁶⁵ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 145-149.

⁶⁶ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 87 a 88.

⁶⁷ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 91-93.

⁶⁸ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 53.

pokutou 50 kop grošů tolikrát, kolikrát by se dopustil pytláctví. Pokud byl usvědčen poddaný z pytláčení, tak bylo možné uložení i trestu smrti. Na tento předpis navazuje roku 1627 Obnovené zřízení zemské, které stanovuje pokutu pro svobodné stavy na 100 kop grošů kolikrát by se dopustil pytláctví, pro poddané nadále hrozba trestu smrti.⁶⁹

Podruh Jiří Vocásek se živil lovem a prodejem zvěře, přičemž byl zadržen a převezen do vězení na Pražském hradě, kde se podílel na vraždě šatlavního hospodáře. Soudce v Chlumci nad Cidlinou však zajímalo více než vražda jeho pytláctví a spolupachatelé, které jim po výsledku útrpným právem prozradil. O jejich dalším osudu není nic známo, avšak soud odsoudil v září roku „1611 Jiřího Vocáska za lesní pých, vraždu šatlavního hospodáře a útěk z pražského vězení k trestu smrti stětím. Následujícího dne změnila chlumecká vrchnost tento ortel v oběšení s přibitím jeleních parohů nad Vocáskovu hlavou pro výstrahu jiným pytlákům.“⁷⁰ Kovář Gottfried Kropáček lovil společně se sedlákem Václavem Vlčkem a jeho bratrem Matějem, přičemž je po ulovení kance zastihl lesní Václav Honselík, kterého kovář zastřelil. Z výsledku vyplynulo, že je měl lesní údajně chytit při vybírání ptáků, avšak zastihl je u uloveného kusu divočáka, přičemž se po hádce pustili do sebe, přičemž Václav a jeho bratr uprchli. Matěj poté potvrdil, že Kropáček měl s sebou ručnici a zaslechl z lesa čtyři rány. Kropáčkovi bylo jasné, že nemůže se nadále v Ohařích nadále setrvat, a tak jelikož mu nikdo v odchodu z obce nezabránil, se toulal a byl zadržen v Táboře a předveden do Poděbrad, kde byl roku 1672 „pro své těžké přičinění kolem od hůry dolů lámán, do něho vpleten a tak s kolem k výstraze a ostrahu jiným do povětrí vyzdvižen.“ Vlčkovi byli stíháni pouze pro pytláctví.⁷¹

Pro dokreslení i problematiky překupování zvěřiny lze uvést i případ mlátiče obilí Samuela Černoohorského z roku 1678. Ten obhajoval svou činnost bídnou situací, avšak tento vychytralý pytlák lovil zvěř na objednávku, a to zejména církve. Když mlátil obilí u pátera ve Veletově, byl informován o zájmu kutnohorského arciděkana na odkup zvěřiny. Oslovil svého bratrance Jana Berana a při lovu laně jí postřelili a po dosledu ji našli zhaslou. Přitom byli přistiženi hajnými, kteří je chtěli zadržet, avšak oba uprchli. Dále Černoohorský vypověděl, že dříve zastřelil srnce, kterého následně prodal kutnohorským jezuitům a také ulovil divočáka, kterého prodal na půl cerekvického a týneckému faráři.⁷² O jeho potrestání není nic známo. Je zřejmé, že desatero a ani zemská nařízení nečinily překážku pro páchání pytláctví ani u církevních hodnostářů, kteří vědomi si původu zvěřiny a zákazu lovu požadovali dodání zvěřiny.

⁶⁹ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 54 a 170.

⁷⁰ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 101-103.

⁷¹ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 103-105.

⁷² FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 105-106.

V roce 1713 žádal hrabě Jan Josef Valdštejn po císaři Karlu VI., zpřísnění trestů pro pytláky v obavě z narůstajícího počtu případů a také žádá o jejich trestání dle císařských patentů. Svá tvrzení opíral také o narůstající případy ozbrojených konfliktů mezi pytláky a lesním personálem. Císař vydal téhož roku Myslivecký řád, ve kterém stanovil přísný postih pytláků.⁷³ Z prvních ustanovení je zřejmé, že pytláctví bylo pácháno v hojném počtu. „*A protož těm podobným zlým přičiněním potřebné zaopatření způsobiti, tak tehdy jsme my za dobré uznati ráčili na naše věrné poslušné stavy nejmilostivěji vznésti, aby oni k lepšímu uvedení myslivosti a předejití těm všem, již velice rozmnoženým zvěře zlodějstvím, jeden dobře vypracovaný a postavený řád.*“ Tento řád stanovil dobu lovu a pokuty pro jeho nedodržování. Pokuta za střeleného jelena byla 400 kop míšeňských, divoké prase 200 kop míšeňských a srnu 50 kop míšeňských. V případě dopadení pytláka, ať již jím byla jakákoliv osoba, byla zprvu předvedena před nejvyššího lovčího a následně musel být do 48 hodin předveden k „*nejbližšímu hrdelnímu právu*“, kde probíhal trestní proces, ve kterém hrozily tresty pro svobodné stavy v prvním případě třítýdenním a v dalším případě šestitýdenním vězením a s tím byl spojen i zákaz činnosti ve výměře od půl do jednoho roku. V případě poddaných to byl trest tříměsíčního vězení. Vedle městských a zemských soudů byl tímto řádem zřízen *Judicium delegatum vanaticum*. Jednalo se o specializovaný soud myslivosti se sídlem v Praze, který byl komisí pro vyšetřování a soudům sděloval svůj názor. Společně pak projednávali návrh a komise vynášela rozsudek. Řád zakázal vlastnit zbraně, vyjma mlynářů ve vzdálených mlýnech a vinařů při ochraně majetku, a to pod pokutou 300 kop míšeňských. Nově jsou stanoveny přísné tresty i pro kupce zvěřiny, kteří v případě neprokázání původu zvěřiny hrozila pokuta 200 kop míšeňských, případně dvouměsíční vězení. Opět bylo stanoveno potrestání pro poddané dle povahy přičinění až na trest smrti. Dále byl stanoven zákaz nošení zeleného šatstva vyjma vrchnosti a lesní personálu spolu s trubkou a loveckého tesáku pod pokutou 20 kop míšeňských, případně čtyřtýdenním vězením.⁷⁴

I přes zpřísnění trestů získává pytláctví na oblibě, což se nelíbilo nejen císaři Karlu VI., a tak byl roku 1726 vydán nový Myslivecký řád, ve kterém stanovil nové druhy trestu a zpřísnění stávajících. Lov jelenů, srn a černé zvěře byl upraven stejně jako v předchozím řádu. Nově byl zakázán lov na cizím pozemku, a to pro svobodné stavy pod pokutou 300 kop míšeňských, v případě poddaných tříměsíčním vězením. Nově bylo uhrazení pokuty primárním trestem, v případě nedostatku prostředků k zaplacení pokuty musel prodat věci, které mu náležely a

⁷³ ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. Tisíc let myslivosti. Vimperk: Tina Vimperk, 1993, s. 419.a
FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 179.

⁷⁴ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 55 a s. 178-184.

z těchto peněz uhradit pokutu. V případě nemajetnosti byla osoba svobodného stavu odsouzena k třítydennímu případně šestitýdennímu trestu vězení. Pro překupníky zvěřiny byla také zvýšena pokuta na 300 kop míšeňských a v případě nemožnosti dluh hradit, tak čtvrtletním vězením nebo obecním dílem. Byla rozšířena pravomoc *Judicium delegatum vanaticum*, kdy měl již povahu samostatného specializovaného soudu, do jehož pravomoci spadala zejména provinění proti mysliveckému řádu a pytláctví.⁷⁵

Pro nízkou efektivnost nastavených pravidel, a naopak nárůstu pytláctví, musel císař již roku 1732 vydat další Myslivecký řád, který vedle dosavadních trestů obsahuje nové tresty a pravomoci. Největší změnou bylo přijetí nových trestů za pytláctví, přičemž zákon rozlišoval osoby na tuláky, cizince a domácí pachatele, kteří byli přistiženi při neoprávněném lovu. V případě tuláků a cizinců, kteří byli prvně přistiženi při pytláctví byla jim vypálena písmena WR (Walddieb a Revers) a následně byli vyhnáni z království. Pokud byl přistižen při druhém činu, byl metlami vymrskán ze země, případně mu mohlo být předně uloženo pranýřování po tři dny s jeleními parohy. V případě domácích se trestání od tuláků a cizinců lišilo. Domácímu při prvním přistižení hrozil trest vypálení písmene W (Walddieb) a těžkých nucených prací. Při druhém přistižení mu bylo vedle písmene W, vypáleno i písmeno G (Galeje), kde pachatel byl odsouzen nejméně k tříletým galejím. Při třetím přistižení hrozil tulákovi a cizinci trest smrti a domácím trest 12 let galejí.⁷⁶

Další podstatnou změnou, která reagovala na zvyšující se útok proti lesnímu personálu, bylo přijetí úpravy na jejich obranu. Pokud byl pytlák přistižen, přičemž by nedbal pokynů personálu a postavil se na odpor, mohla být proti němu v nutné obraně použita zbraň, avšak tento si musel počínat tak, aby pytláka neohrozil na životě. Pokud přeci jen k usmrcení pytláka došlo, musela být složena očišťující přísaha, kterou bylo nutné prohlásit při *Justicium delegatum vanaticum*.⁷⁷ Z činnosti tohoto soudu se dochovalo nemnoho materiálů. Pytlák Martin Rayttinger z Lišova u Českých Budějovic lovil se svými pomocníky zvěř na schwarzenberských panstvích, roku 1749 byl uvězněn v Praze, kdy během vyšetřování vyšlo najevo, že prodával ulovenou zvěř v klášteře Zlatá Koruna a také, že prodával zvěřinu budějovickým dominikánům a kapucínům. Poté co byl umístěn do vazby, kde pobyl tři léta, byl postaven před odvodní komisi, která jej však neodvedla. Závěr soudního spisu se nedochoval.⁷⁸

⁷⁵ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 55 a 56 a 185-191.

⁷⁶ ŠEVĚTINSKÝ, Jan Evangelista. Dějiny lovu a lovectví v Čechách na Moravě a ve Slezsku. Louny: Antonín Štombach, 1909, s. 145.

⁷⁷ FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, s. 199 a 200.

⁷⁸ ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. Tisíc let myslivosti. Vimperk: Tina Vimperk, 1993, s. 420 a 421.

Po nástupu vlády Marie Terezie se situace nikterak nezměnila a pytláctví je nadále každodenní záležitostí. Roku 1751 došlo ke zrušení *Judicium delegatum vanaticum* a jeho pravomoci převzal „*konsens nejvyšších zemských úředníků*.“ Reskriptem z roku 1752 byly zpřísněny tresty pro pytláky, a to na formu nucených prací v Uhersku, pro pytláky vysoké a černé zvěře ve výměře od dvou do čtyř let a pro drobnou zvěř od dvou do šesti měsíců. V případě spolčení byl trest vyměřen až na deset let nucených prací. Pro překupníky zvěře byl stanoven trest pokuty ve výši 100 zlatých, při opakování se částka násobila.⁷⁹ Roku 1754 byl přijat nový Myslivecký řád, který navazuje na předchozí řády, zejména pak na Myslivecký řád z roku 1732 a reskript z roku 1752. Překupníkům zvěřiny byl nově stanoven trest nucených prací v Uhrách, kde mj. stavěli pevnosti na obranu proti Turkům, a to podobně jako u pytláctví samého, ve výši od 2 do čtyř let. Dále byla ponechána nutná obrana lesního personálu a právo první rány, a to pod přísahou očištění.⁸⁰

Za vlády Josefa II. dochází k dalším reformám v oblasti myslivosti, kdy je roku 1786 přijat Myslivecký řád, který se odklání od dřívějšího všezahrnujícího pojetí a upravuje oblast myslivosti, až na § 21 a § 22, kdy stejně jako pytlák měla být potrestána i osoba, která zatajila jí známého pytláka nebo mu poskytla úkryt či zakoupila od něj ulovený kus, tj. podílník. Dále pak §25, který umožnil personálu zastřelit pytláka, v případě, že neuposlechl jeho příkazu. Podstatnou změnou bylo přijetí § 20, který stanovil, že pytláctví jest krádeží, a proto se také musí s pytláky nakládat jako se zloději s přihlédnutím k hodnotě ulovené zvěře, k recidivě, zda došlo k násilí při činu či způsobené škodě.⁸¹ Úprava pytláctví a jeho trestání byla nově obsažena v komplexním trestním zákoně z roku 1787, tedy ve Všeobecném zákoníku o zločinech a trestech, kdy se mění doposud panující přísná pravidla. Pytláctví již není stěžejním tématem, a tak se mění i tresty za něj, kdy v části *o proviněních a trestech politických*, a to § 29 a § 32⁸² bylo pytláctví trestáno vězením – tzv. postem, kdy odsouzený byl dle § 16 a § 17 od jednoho do třiceti dnů vězněn pouze o vodě o chlebu⁸³, či bitím, které se činilo dle § 11 veřejně, a to bití holí, kdy výměra mohla činit u muže až 50 a u ženy 30 ran.⁸⁴

⁷⁹ FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*, Praha: Havran, 2008, s. 56.

⁸⁰ ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. *Tisíc let myslivosti*. Vimperk: Tina Vimperk, 1993, s. 421. a FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*, Praha: Havran, 2008, s. 202-211.

⁸¹ FRANCEK, Jindřich. *Lovecká vášeň v proměnách staletí*, Praha: Havran, 2008, s. 219.

⁸² Všeobecný zákoník o zločinech a trestech z roku 1787, § 29 a § 32

⁸³ Všeobecný zákoník o zločinech a trestech z roku 1787, § 16 a § 17

⁸⁴ Všeobecný zákoník o zločinech a trestech z roku 1787, § 11

2.1.3 Pytláctví od 19. století do 90. let 20. století

Roku 1803 dochází k přijetí Zákoníku o zločinech a těžkých policejních přestupcích, který rozlišuje již pytláctví na linii trestněprávní a přestupkovou. Tento zákon byl rozsáhle novelizován roku 1852, a v podstatě zůstal co se týče pytláctví v platnosti až do roku 1950. Trestně právní úprava byla obsažena v § 174 písm. b, *nebezpečnější povaha skutku odst. II., tedy když krádež činí více než padesát korun a byla zároveň spáchána: f) na zvěři, buď v lesích zahájených nebo se zvláštní smělostí aneb od pachatele, který tím takřka řádnou živnost vede.* Pokud nebyla naplněna částka 50 korun, jednalo se o přestupek, za který pachateli hrozil dle § 460 trest od týdne do šesti měsíců.⁸⁵

Pokud však pytlák lovil zvěř *zbrani nebo jinými nástroji nebezpečnými osobní bezpečnosti*, pak se k peněžité částce dle § 174 písm. b odst. I. nepřihlíželo. Dle § 178 hrozil za krádež trest těžkého žaláře, a to v rozmezí od šesti měsíců do jednoho roku, pokud by existovala přitěžující okolnost například pokud byl již pachatel dvakrát trestán za krádež, pak se výměra pohybovala od jednoho do pěti let. Kdyby pachatel spáchal daný čin v noci, pak dle § 180 byl přísněji potrestán, než pokud by se jej dopustil v denní době. Pachatel se mohl dopustit krádeže zvěře až po skutečném uchopení se zvěře, nikoliv však již samotným výstřelem či chycením zvěře do oka.^{86 87}

Pytláctví se nepodařilo dostat pod kontrolu ani v první polovině 19. století, tím spíše snižovat jeho intenzitu, která v rozsáhlých lesních komplexech jako Křivoklátsko, Brdy, Šumava, byla vysoká. Pytláctví bylo prováděno zejména ve skupinách o více osobách, kteří byli vybaveni střelnými zbraněmi, a tak docházelo k častým přestřelkám s lesním personálem dohlížejícím nad správou lesa. Pytláctví se oddávali nejen místní obyvatelé, ale na Křivoklátsku se pohybovali i pytláci, kteří dojíždějí až z Prahy, kteří neměli slitování ani se zvěří, ale bohužel ani s lesním personálem.⁸⁸ „*R. 1844 podal křivoklátský vrchní lesmistr Gintl podrobnou zprávu o pytláctví. Píše se v ní o vpádech celých pytláckých tlup, zvláště v revírech Kolna a Hudlice, o ztýrání adjunkta Šiffnera pytláky, o bitvě dvanácti mužů personálu s dvanácti pytláky v revíru Dřevíč, při níž byl honec Žák střelen pytláky do boku, o lesním Hunkovi, kterému pytláci přerazili pravou ruku, o ztýrání fořta Čermáka a adjunkta Jiruše, kteří zůstali ležet v bezvědomí na bojišti.*“⁸⁹

⁸⁵ Zákon č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích.

⁸⁶ Tamtéž.

⁸⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 10.12.1919, sp. zn. Kr I 657/19, (p. č. 29/1921),ASPI ID: JUD2858CZ.

⁸⁸ ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. Tisíc let myslivosti. Vimperk: Tina Vimperk, 1993, s. 417 a 418.

⁸⁹ ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. Tisíc let myslivosti. Vimperk: Tina Vimperk, 1993, s. 417.

S ohledem na situaci, kdy stát neměl přehled nad zbraněmi mezi lidmi, byl roku 1852 přijat zákon č. 223/1852 ř. z. Zbrojní patent, který stanovoval pravidla pro držitele zbraní a evidoval zbraně držitelů zbrojních pasů. Avšak nutno poukázat na fakt, že zbraní bylo rozšířeno mezi lidmi mnoho a doposud žádná evidence nebyla, tudíž efektivita potírání pytláctví byla malá, o čemž svědčí i řada případů a celkový vzestup pytláctví.

Projevovала se čím dál více nenávist venkovanů jednak vůči panstvu, ale také i proti lesnímu personálu, kdy často docházelo ke zbytečnému krveprolití. Příkladem může být případ ze 17.02.1860 kdy praktikant Julius Leiner a hajný Ulrich přistihli pytláka Wittnera, kterého pronásledovali až do vsi, kde ho zadrželi, avšak pytlákovi přispěchalo na pomoc na 50 lidí, kteří zbili oba muže a pytlák mohl uprchnout.⁹⁰

„Dne 19.02.1867 došlo k velké srážce s tlupou deseti ozbrojených pytláků v lese na „Komínku“ v Bušohradsku na zbirožských hranicích. Lesní personál vedl lesní František Maxera, otec lesmistra a později archiváře Rudolfa Maxery. Na obou stranách byli ranění. Hájenký syn Šnobl dostal ránu do ramene, honec Kohout byl chycen přes prsa a honec Šmíd do ruky. Také pytláci byli poranění a jejich druzi je více odnesli než odvedli přes hranice na zbirožské panství. Podle sdělení koblovského starosty Špota byl jeden z postřelených pytláků 06.03. v Bzové pochován a dva jiní leželi v rekonvalescenci.“⁹¹ Právě Rudolf Maxera, který se věnoval dlouhodobě studiu archivních zpráv, dospěl ke zjištění, že u zvěře jelení a srnčí bylo na Křivoklátsku pytláky uloveno třikrát více zvěře, než bylo uloveno oprávněnými lovci. Maxer také uváděl, že jejich myslivna byla 14.01.1867 vypálena pytláky, přičemž po opravení byl učiněn další pokus o vypálení, avšak tentokrát byl již plamen včas uhašen.⁹²

Jako další případ lze uvést případ z 26. května roku 1899, kdy byl ráno při obchůzce lesa u Hostomic postřelen pytláky hajný Josef Řehka. Hajný, který byl zasažen hrubými broky do hrudi a krku se skácel k zemi a pytláci uprchli, přičemž po se chvíli vzpamatoval a došel do hájovny, kde o incidentu pověděl své ženě, která ihned nechala zavolat lékaře, který nechal hajného odvést do nemocnice v Příbrami. Druhý den se o události dověděl příslušný lesní úřad a těžce raněného hajného navštívil i pan lesmistr. Následující den hajný zemřel.⁹³

V únoru roku 1901 hajný Jan Kříž z Bystřického velkostatku na Moravě, překvapil dvojici ozbrojených pytláků, kteří byli oblečeni v mysliveckém oděvu. Vyzval dvojici k odložení

⁹⁰ ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. Tisíc let myslivosti. Vimperk: Tina Vimperk, 1993, s. 418.

⁹¹ ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. Tisíc let myslivosti. Vimperk: Tina Vimperk, 1993, s. 419.

⁹² tamtéž

⁹³ Časopis Česká myslivost. Hajný postřelen pytláky [online]. dk.uzei.cz, 1899 [cit. 2022-09-10]. Dostupné z: <https://dk.uzei.cz/uzei/view/uuid:491ced3-7716-40d5-a8bf-3feacc7ce7a3?page=uuid:79c7a7b1-7871-4b10-825b-04bcc951547a&fulltext=myslivost%2019.%20stolet%C3%AD>.

zbraní, avšak pytláci se nehodlali zbraní vzdát, a tak začali po hajném střílet, avšak jej nezasáhli. Hajný opětoval palbu, přičemž taktéž minul a pytláci se dali na útěk. Při následném pronásledování pytláků, když se jeden z nich se chystal vystřelit, hajný byl rychlejší a pytláka zasáhl broky do obličeje. Po zásahu pytlák odhodil zbraň a dal se na útěk v hustém mlázi a oběma se podařilo uprchnout, a to také díky tomu, že hajný již neměl náboje, a tak se raději dal na cestu k četnické stanici, která po pytlácích pátrala, avšak výsledek pátrání nám zůstal utajen.⁹⁴

Pytláctví bylo i nadále velice populární, a to nejen u vesnického obyvatelstva, a bohužel vedlo často k tragickým koncům. Z uvedených případů vyplývá, že přestřelky nebyly ničím ojedinělým a pytláci vědomi si možnosti použití zbraně na sebeobranu hajných, obraceli možná právě proto často své zbraně proti nim. Další ránou pro zvěř se stala První světová válka, která měla nejen za následek miliony mrtvých vojáků a civilního obyvatelstva, ale došlo také k úbytku zvěře, která sloužila k výživě vojska i obyvatel. Kontrola byla takřka nemožná. I ze zápisů mého pradědy Viktora Grusse, který pracoval jako lesní u hraběte Waldsteina, je zřejmé, že i on se v průběhu války dopustil na italské frontě pytláctví, kdy v Alpách ulovil čtyři zajíce.⁹⁵

Válka změnila vše k nepoznání. Stavby zvěře byly vlivem intenzivního lovu takřka zdecimovány a mezi lid se dostalo více zbraní. Zbídačená Evropa vynakládala prostředky pro obnovu i nově vzniklé státy a jídla mnoho nebylo, a tak těm odvážnějším, nezbyvalo, než se uchýlit k pytláctví, kdy zejména Šumava, patřila vždy díky svým rozsáhlým lesům k pytláckému ráji. Dne 12. prosince 1920 byl lesní Arthur Madera „*dopoledne v části lesa zvané Eisnerhäng při stíhání pytláků byl obkličěn a zastřelen. Vedle mrtvého našli vytržený lístek ze zápisníku, na který těžce zraněný Mader stačil ještě napsat*“ *"Střet s pytláky - Dva muži postřeleni - I já. 10 a 1/2 hod. - Žij blaze Paulo a Erichu - Jedna vojenská tříhlavňovka -" Vrazi - tři mladíci ze Schimmelbachu a Riedelsbachu - byli tenkrát odsouzeni k osmi až patnácti letům vězení.*⁹⁶

V průběhu Druhé světové války bylo na území Protektorátu přijato Vládní nařízení č. 127/1941 Sb. o myslivosti, které vymezovalo trestání na úseku myslivosti. § 63 upravoval oblast pytláctví, kde došlo k přijetí řady nových úprav, přičemž nařízení obsahovalo i normy

⁹⁴ Časopis Česká myslivost. Zápas hajného s pytláky [online]. dk.uzei.cz, 1901 [cit. 2022-09-10]. Dostupné z: <https://dk.uzei.cz/uzei/view/uuid:46468f88-fe03-4ad9-8ae7-1df31cb4256f?page=uuid:e97c0cfb-f06a-470f-abf1-459d18e0adaf>

⁹⁵ Soukromý zápisník V. Grusse.

⁹⁶ KOTREHA, Lubomír. Z pytlácké a pašerácké historie šumavských lesů [online]. Myslivost.cz, leden 2008 [cit. 2022-09-10]. Dostupné z: <https://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivecke-zabavy/2008/Myslivecke-zabavy-01---2008/Z-pytlacke-a-paseracke-historie-sumavskych-lesu>.

trestního práva, tj. v porušení cizího práva myslivosti, stíhání, chytání či složení a následné přivlastnění, dále pak poškození či zničení věci, na kterou se vztahovalo právo myslivosti (parohy). Hrozil trest pro přestupek tuhým vězením od měsíce do šesti měsíců. V případech zvláště těžkých, kdy se pachatel dopustil zejména neoprávněného lovu v noci, v době hájení, nemysliveckým způsobem nebo za použití ok, byl potrestán pro přečin tuhým vězením od tří měsíců do pěti let. Ke stíhání těchto činů bylo potřeba návrhu poškozeného, pokud byl spáchán jeho příslušníkem nebo na místě, kde mohl pachatel vykonávat myslivost pouze v omezeném rozsahu.

Nejvyšší soud se zabýval případem, kdy myslivec střelil brokovnicí údajně zraněného srnce, avšak neměl povolení k odstřelu srnčí zvěře a navíc, střílel i mimo svůj úsek, ve kterém měl oprávnění pouze na lov škodné zvěře. Uloveného srnce poté ukryl. Pachatel se obhajoval tím, že se domníval, že může zvěř v případě nemoci střílet. Soud vyslovil stanovisko, a to *bezprávnost přečinu pytláctví podle § 63 odst. 2 uved. nařízení však nezáleží v tom, že se odstřel srnčího nestal podle schváleného plánu. Podle ustanovení tohoto paragrafu záleží tu řešení otázky bezprávnosti jedině na tom, zda bylo porušeno cizí právo myslivosti. O takové porušení nejde objektivně tam, kde oprávněný svolil k porušení; ježto uvedený zákonný znak bezprávnosti musí být zahrnut pachatelovým úmyslem, nelze mluvit v subjektivním směru o pachatelově vědomí bezprávnosti tenkrát, předpokládal-li - třeba jen omylem - takové svolení oprávněného.*⁹⁷

Pro pytláky ze zvyku byl stanoven trest tři měsíce až pět let a v případech zvláště těžkých pro zločin žalářem nebo těžkým žalářem se trestalo od šesti měsíců do pěti let, případně mohla horní hranice dle okolností být až deset let. Rozdíl mezi touto a dřívější úpravou měl velké důsledky, neboť tímto nařízením byla prvně diferenciována krádež od pytláctví. Nutno podotknout, že vedle tohoto nařízení existovaly i jiné válečné právní předpisy, které upravovaly zejména nošení a držení zbraní. Hned 15. března 1939 bylo vydáno Nařízení vrchního velitele německé armády RP 02/1939, které stanovilo povinnost odevzdání zbraní a střeliva starostům, kteří je měli předat německému vojenskému úřadu. Dále dne 01. srpna 1939 bylo vydáno Nařízení o držení zbraní v území Protektorátu Čechy a Morava RP 20/1939, které stanovovalo taktéž povinnost odevzdání zbraní a munice spolu se zbrojními pasy. Nařízení se vztahovalo jak na zbraně chladné, tak i na palné zbraně, přičemž za neodevzdání zbraně hrozil trest káznice až do pěti let, případně místo káznice mohlo být uloženo v lehčích případech vězení. Byly ustanoveny i výjimky z této povinnosti, a to mj. pro držitele honebního lístku a zbrojního pasu,

⁹⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 04.05.1944, sp. zn. Zm I 810/43, (p. č. 7278/1944).

kdy majitel mohl mít lovecké zbraně při maximálním počtu pěti zbraní a nábojů do 50 kusů. Nařízení Říšského protektora v Čechách a na Moravě RP 14/40 ze dne 6. května 1940, ukončilo držení zbraní civilním obyvatelstvem, a stanovilo za úmyslnou držbu zbraně nebo munice trest smrti, v lehčích případech pak káznici. U činu z nedbalosti hrozil trest vězení a pokuty či jedním z těchto trestů.

V návaznosti na výše uvedené je nutno uvést, že prakticky kdo byl přichycen se zbraní, aniž měl k jejímu držení jakékoliv oprávnění byl odsouzen k trestu smrti. Případné tresty za pytláctví nepřipadaly tedy do úvahy.

Během okupace bylo popraveno jen v Praze 118 osob za nedovolené držení zbraně.⁹⁸

Za přestupek se považovala úschova nebo přenechání pytláckého náčiní k užití, a to pod trestem tuhého vězení od jednoho do šesti měsíců. Pokud však schovatel věděl, že uschovatel pytláčí ze zvyku, či že byl již potrestán za pytláctví, tak hrozil schovateli za přečin trest od tří měsíců do dvou let.

Pokutou do 5.000,-Kč nebo vězením jednoho měsíce se dle §67 odst. 1 byl trestán za lov zvěře mimo dobu lovu či lovení mimo plán lovu. Dále pak dle §67 odst. 2 ve spojení s §60 vládního nařízení 128/1941, bylo upraveno 23 méně závažných přestupků, za které bylo možné uložit pokutu do 1.500,-Kč nebo vězení do 14 dnů.

Po skončení Druhé světové války byla přijata celá řada nových zákonů, které již byly platné na celém území Československa. Mezi tyto lze řadit i mimo jiné trestní zákon č. 86/1950 Sb. a zákon o myslivosti č. 227/1947 Sb.

Zákon o myslivosti přejímal sankce za pytláctví z Vládního nařízení č.127/1941, přičemž tyto obohatil o pevně stanovenou výši škody. Mění se však celkové pojetí pytláctví. Ustanovení § 48 výslovně stanovilo, že: *Kdo zasáhne do cizího práva myslivosti tím, že zvěř loví nebo si ji přivlastní, anebo zničí, poškodí nebo si přivlastní věc, na kterou se vztahuje právo myslivosti, bude potrestán soudem pro přestupek vězením nebo tuhým vězením do šesti měsíců.* Zákon tedy pro naplnění skutkové podstaty nevyžaduje ulovení zvěře, ale již samotnou činnost k tomu směřující. *Pod pojmom „zver loví“ vo skutkovej podstate prečinu pytliactva podľa § 48 zák. č. 225/1947 Sb., o poľovníctve, treba rozumieť nielen ulovenie, teda zasiahnutie a zabitie zvere, ale každú činnosť, ktorá obvykle vedie k tomuto výsledku. Taká činnosť naplňuje teda skutkovú podstatu dokonaného pytliactva.*⁹⁹ Pachatel mohl tedy líčit oka, kdy však již nezáleželo, zda

⁹⁸ URBAN, Jaroslav. Zbrojní průkazy – malé ohlédnutí do let 1938-1961 [online]. ps.mppraha.info,01.08.2022 [cit. 2022-10-10]. Dostupné z: <https://ps.mppraha.info/rubriky/historie/zbrojni-prukazy-male-ohlednuti-do-let-1938-1961>

⁹⁹ Rozhodnutí Krajského soudu v Bratislavě ze dne 30.03.1950, sp. zn. To VII 151/1950, (č. 241/1950 Sb. NSS).

bude lov úspěšný či nikoliv, neboť již samotné líčení ok bylo považováno za pytláctví.¹⁰⁰ U pytláctví prostřednictvím palných zbraní byla situace obdobná, kdy se pachatel dopustil pytláctví již samotným neoprávněným výstřelem na zvěř.

Za přestupek se tedy považoval úmysl způsobit škodu do 500,-Kč, za přečin škodu alespoň 500,-Kč a za zločin 2.000,-Kč, případně 20.000,-Kč. Také stanovené tresty za podílnictví na pytláctví se přejímají, obdobně jako u pytláctví, z citovaného Vládního nařízení.

Trestní zákon upravoval výslovně pytláctví, které nově zahrnovalo mimo zvěře i ryby. V §256 bylo navázáno na předchozí úpravu trestání pytláctví, kdy se mění výše trestní sazby a jsou nově stanoveny další přitěžující okolnosti jako je způsobení značné škody nebo zvláštní přitěžující okolnosti.

Se změnou společenských a sociálních podmínek po komunistickém převratu bylo potřeba přizpůsobit právní řád novému režimu a jednou ze základních norem, která byla přijata byl i občanský zákoník z. č. 141/1950 Sb., který považoval doposud dle §119 zvěř jako věc ničí, která však přešla do socialistického vlastnictví, tedy do vlastnictví státu.

K dalším významným změnám na úseku myslivosti a trestání pytláctví došlo v 60. letech, kdy byl přijat nový trestní zákoník, tedy zákon č. 140/1961 Sb. Tento zákon mění zavedenou praxi, kde i pytláctví mělo již svou úpravu v rámci trestního práva, a navrací se zpátky ke krádeži. Nutno podotknout, že změna pojetí vlastnictví, tím spíše vlastnictví zvěře měla za následek i změnu náhledu na pytláctví, přičemž tato právní úprava reflektuje, že zvěř je vlastnictvím státu, a tak se zpátky nahlíží na pytláctví jako na krádež, avšak s několika rozdíly. Trestní zákoník byl prostředek „ultima ratio“, neboť zde existovaly i mírnější formy trestání, zejména pak přečin, který již definoval pytláctví. Konkrétně zákon č. 150/1969 Sb. o přečinech, definoval přečin pytláctví v § 4, kde se ukládal za přečin pytláctví trest odnětí svobody ve výši až jednoho roku nebo nápravné opatření, zákaz činnosti, peněžitý trest až do výše 10.000,-Kčs, případně propadnutí věci. K naplnění skutkové podstaty byl třeba zásah do práva myslivosti. Pytláctví se trestalo i na úrovni přestupkové, se odlišovalo od přečinu svou menší společenskou škodlivostí,¹⁰¹kdy zákonem č. 60/1961 Sb. o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku, který v § 7 písm. e), vymezil přestupek jako neplnění povinností k ochraně myslivosti a § 26 pak stanovil, možné sankce za daný přestupek, které mohly být okresními národními výbory ukládány, a to napomenutí, veřejná důtka nebo pokuta do výše 500,-Kčs, případně propadnutí věci.

¹⁰⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26.01.1950, sp. zn. TZ II 17/49, (č. 176/1950 Sb. NSS).

¹⁰¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27.06.1977, sp. zn. 7 Tz 23/77, (č. 10/1978 Sb. NSS).

Jelikož jak občanský zákoník z roku 1950, tak i občanský zákoník, tj. zákon č. 40/1964 Sb., považoval zvěř za majetek státu, přičemž rozlišoval různé formy vlastnictví a jim přisuzoval různou ochranu. Zvěř byla považována za majetek v socialistickém vlastnictví, a i trestní zákoník, tj. zákon č. 140/1961 Sb. se přizpůsobil danému přístupu a trestný čin pytláctví byl podřazen pod trestný čin definovaný v § 132 jako rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, za který hrozil trest odnětí svobody od šesti měsíců až po 15 let. Rozhodujícím kritériem mezi trestným činem a přečinem byla způsobená škoda, tedy hranice 1.500,- Kčs.¹⁰²

Vzniklá škoda se však musela při každém případě určit, k čemuž sloužily ceníky Českého mysliveckého svazu, neboť je nutné si uvědomit, že hodnota zvěře. Je zcela odlišná u živého jedince oproti mrtvému (zhaslému) kusu. Také je nutno rozlišovat mezi neoprávněným ulovením zvěře a pouhou krádeží, kde je nutné nahlížet na škodu taktéž z jiných hledisek.¹⁰³

2.1.4 Pytláctví v moderní době

Spolu se změnami, které přinesl listopad 1989, bylo nutné reagovat na změnu politického režimu, kdy docházelo k razantním změnám v rámci právního řádu, které neminuly i úpravu trestání pytláctví. Zrovnoprávnění vlastnictví a neupřednostňování státního vlastnictví před soukromým mělo za následek odproštění od dosavadní úpravy, což mělo za následek i změnu klasifikace za neoprávněný lov v rámci trestního zákona a zákona o přečinech. Byla přijata novela trestního zákona tedy zákon č. 175/1990 Sb., která s účinností od 01.07.1990 upravovala v § 257 poškození cizí věci, kdy pod danou skutkovou podstatu se zahrnoval i neoprávněný lov, resp. pytláctví. Další podstatnou změnou bylo zrušení zákona o přečinech, tudíž za případné protiprávní jednání na úseku neoprávněného lovu hrozil přestupek, případně trestněprávní sankce. Změny nastaly i v rámci správního trestání, kdy byl zrušen zákon o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku, který byl nahrazen zákonem č. 200/1990 Sb. o přestupcích, účinný od 01.07.1990. Tento upravoval pytláctví v § 35 odst. 1 písm. f), kdy bylo podstatné, že definoval pytláctví opět jako aktivní jednání tedy jako neoprávněné lovení zvěře. V trestním zákoníku však definice pytláctví obsažena nebyla.

Důležité také bylo rozlišování mezi trestným činem a přestupkem, a to s ohledem na společenskou nebezpečnost a přihlížení k způsobené škodě. Pro trestní účely se škoda nikoliv nepatrná posuzovala dle nejnižší měsíční mzdy určené pro účely trestního zákona od 01.07.1990 činila 1.600,-Kč.¹⁰⁴ Tato výše byla brzy změněna od 29.11.1991 na částku 2.000,-

¹⁰² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 01.03.1976, sp. zn. 2 Tz 3/76, (č. 5/1977 Sb. NSS).

¹⁰³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu, ze dne 11.02.1987, sp. zn. 4 Tz 44/86, (č. 53/1988 Sb. NSS).

¹⁰⁴ Nařízení č. 258/1990 Sb., Nařízení vlády o stanovení nejnižší měsíční mzdy pro účely trestního zákona.

Kč.¹⁰⁵ S účinností od 01. ledna 2002 byla uzákoněna výše škody pro trestní účely, kdy byla navýšena sazba škody nikoliv nepatrně na 5.000,-Kč, kdy takto stanovená výše platila až do 30.09.2020.¹⁰⁶

Pytláctví se opětovně stalo součástí trestního zákoníku až jeho novelou, tedy zákonem č. 38/1994 Sb., s účinností od 01. ledna 1994, kdy byla zcela nesystematicky¹⁰⁷ přijata v § 178a úprava pytláctví, a to konkrétně: *Kdo neoprávněně zasáhne do práva myslivosti nebo do výkonu rybářského práva anebo kdo loví zvěř nebo ryby v době hájení a*

a) spáchá takový čin nejméně se dvěma osobami,

b) spáchá takový čin zvláště zavrženíhodným způsobem,

c) spáchá takový čin hromadně účinným způsobem nebo

d) dopustí se takového činu, přestože byl v posledním roce pro přestupek obdobné povahy postižen nebo v posledních třech letech pro takový trestný čin odsouzen, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem nebo trestem zákazu činnosti.

Právem myslivosti se rozumělo právo, které bylo *souhrnem práv a povinností zvěř chránit, cílevědomě chovat, lovit, si ulovenou nebo zhaslou zvěř, sbírat shozy paroží a vejce zvěře pernaté a užívat k tomu v nezbytné míře honebních pozemků.*¹⁰⁸

Neoprávněný zásah do práva myslivosti mohl spočívat v tom, že, pokud se někdo dopustil neoprávněného lovu na honebním pozemku, vztahovala se na něj tato skutková podstata, pokud však se tohoto jednání dopustil na nehonebním pozemku,¹⁰⁹ nezasáhl do práva myslivosti, neboť skutková podstata to neumožňovala.¹¹⁰ Pytláctví na nehonebním pozemku se posuzovalo jako krádež, poškození cizí věci, případně týrání zvířat.

Za zvláště zavrženíhodný způsob lovu se považoval lov, který způsoboval zvěři zbytečné utrpení jako lov do želez či ok, případně lov pomocí světelného zdroje či lov z automobilů, lov se zbraněmi s okrajovým zápalem aj.¹¹¹

Objektem trestného činu byla ochrana přírody, tj. volně žijící zvěře a ochrana práva myslivosti.¹¹²

¹⁰⁵ Nařízení č. 464/1991 Sb., Nařízení vlády o stanovení nejnižší měsíční mzdy pro účely trestního zákona.

¹⁰⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 138, ve znění do přijetí zákona č. 336/2020 Sb.

¹⁰⁷ Hlava III. Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných.

¹⁰⁸ Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, § 2 odst. 1, ve znění zákona č. 289/1995 Sb.

¹⁰⁹ Zákon č. 23/1962 Sb., § 10, ve znění zákona č. 289/1995 Sb. – tržiště, náměstí, ulice, parky, aj.

¹¹⁰ RIZMAN, Stanislav. § 178a [Pytláctví]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákon: komentář II. díl. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, marg.č. 8.

¹¹¹ Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, § 30.

¹¹² Tamtéž.

Za dokonany trestný čin pytláctví se považovalo již neoprávněné ježdění autem v honitbě bez příslušných povolení k lovu, kdy osoby měly k dispozici nabitou malorážku včetně tlumiče hluku výstřelu a reflektory k vyhledávání zvěře, a to bez rozdílu zda došlo skutečně k ulovení zvěře či nikoliv. *Bude-li prokázáno, že obvinění jezdili po honitbě Vojenských lesů a statků Mimoň v úmyslu střílet na zvěř, jak to původně doznal R. K. a jak to vyplývá i z výpovědi svědků J. H. st. a J. H. ml., jakož i ze skutečnosti, že měli přitom u sebe nabitou pušku, naplnilo by podle názoru Nejvyššího soudu jejich jednání pojmové znaky "neoprávněného zásahu do práva myslivosti" podle § 178a písm. a) tr. zák., přičemž je opravdu nerozhodné, zda se obvinění dostali do kontaktu se zvěří, či zda se tam v kritickou dobu nějaká zvěř vůbec nacházela.*¹¹³

Daná úprava umožňovala jednočinný souběh s trestným činem:

- a) krádeže, a to v případě, kdy pytlák si ulovenou zvěř přisvojil,¹¹⁴
- b) poškození cizí věci, a to v případě, že ulovenou nebo zraněnou zvěř si nepřisvojí,¹¹⁵
- c) týrání zvířat, a to v souvislosti s pytláctvím zvláště zavrženíhodným způsobem, tj. střelba na vlka celoplášťovou střelou do oblasti trávniku
- d) podílnictví, a to v případě ukrývání, převedení či přechovávání neoprávněně ulovené zvěře
- e) nedovoleného ozbrojování, a to v případě kdy je přistižen pytlák, který nebyl držitelem zbrojního průkazu či byl přistižen se zakázanou zbraní¹¹⁶

Výše uvedené příklady jednočinného souběhu jsou v uvedeny i v rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích¹¹⁷, kdy *Pachatel, který neoprávněně drženou střelnou zbraň použije k ulovení zvěře, aby se této zvěře zmocnil, a způsobí tak škodu nikoli nepatrnou, naplňuje znaky trestných činů nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 TrZ a trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) TrZ v jednočinném souběhu. Jednočinný souběh trestných činů krádeže podle § 247 TrZ a trestného činu pytláctví podle § 178a TrZ je možný.* Dané rozhodnutí je zajímavé i z pohledu stanovení škody způsobené pytláctvím. Soud zcela mylně posuzoval způsobenou škodu dle výkupní ceny zvěřiny. Když jí dle písemného sdělení Jednoty SD ve Vimperku nákupní cena srnčí zvěře v lednu 1993 činila 84 Kč za 1 kg čisté váhy. Tento postup byl zcela v rozporu s ustálenou praxí a postupem, kdy cena měla být zjišťována dle hodnotových ceníků, které vydává Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti.

¹¹³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. dubna 1997, sp. zn. 2 Tzn 19/97 (č. 1/1998 Sb. NSS).

¹¹⁴ DOLENSKÝ, Adolf. Bulletin advokacie [online databáze], 1994, č. 2 [cit. 2022-12-13]. Dostupné z: databáze beck-online.cz

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ Např. lov pomocí neevidované zbraně, vojenské zbraně, zbraně na zvláštní povolení

¹¹⁷ Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 16.08.1994, sp. zn. 4 To 548/94, (č.2/1995 Sb. NSS).

Reflektovat se tak měla nikoliv cena zvěřiny, ale cena nákladů na navrácení obdobného jedince zpět do honitby.¹¹⁸

Ustanovení trestního zákona s účinností od 01. října 1998 bylo novelizováno, a to zákonem č. 92/1998 Sb., kdy se změnila základní skutková podstata trestného činu pytláctví, kdy byla přijata nová úprava základní skutkové podstaty, tedy že:

(1) Kdo neoprávněně loví zvěř nebo ryby, nebo ukryje, na sebe nebo jiného převede, nebo přechovává zvěř nebo ryby neoprávněně ulovené, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem nebo zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

Nová úprava skutkové podstaty byla přijata v návaznosti na zvyšující se počet organizovaného zločinu v rámci pytláctví a zvyšující motiv pachatelů ke komerčnímu využití ulovené zvěře.¹¹⁹ Zákonomodárce měl jistě namysli zejména rozprodávání do restaurací a řeznictví, kdy snahou pytláků byl zejména majetkový prospěch. Zákon se již nevztahoval na ochranu před zásahem do práva myslivosti, tudíž tato právní úprava se vztahovala i na pytláky, kteří lovili mimo honební pozemky. Ze skutkové podstaty se také vytratilo ustanovení o lovu v době hájení, toto se již dovozovalo ze samotného neoprávněného lovu, neboť i osoba, která by byla jinak oprávněná, nesmí po danou dobu zvěř lovit.¹²⁰

Jednočinný souběh zůstal totožný jako v předchozí právní úpravě, avšak výjimkou se stalo podílnictví. Nová skutková podstata pytláctví již obsahovala v sobě ustanovení o podílnictví, tj. *kdo ukryje, na sebe nebo jiného převede, nebo přechovává zvěř...*, tudíž daná skutková podstata se aplikuje na základě přednosti tedy *lex specialis derogat legi generali*, přičemž jednočinný souběh nebyl možný.

Objektem trestného činu pytláctví byla ochrana přírody a ochrana myslivosti, která však byla omezena pouze na nejzávažnější formu neoprávněného zásahu tedy na neoprávněný lov. Za objekt se nově považovala i ochrana vlastnictví k ulovené zvěři.¹²¹

Změnou v oblasti správního trestání bylo přijetí zákona č. 449/2001 Sb. o myslivosti, který v § 63 odst. 1 písm. b) stanovil trest za neoprávněný lov peněžitou pokutou ve výši do 30.000,- Kč, případně zákaz činnosti do dvou resp. pěti let. Nutno podotknout, že úprava obsažená v zákoně o myslivosti je poněkud nešťastně formulovaná a zmatečná, pravidla. *Zákon o myslivosti v ustanovení § 47 odst. 5 nestanoví žádnou minimální hranici pro odebrání loveckého*

¹¹⁸ Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 16.08.1994, sp. zn. 4 To 548/94, (č.2/1995 Sb. NSS).

¹¹⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 92/1998 Sb. str. 1.

¹²⁰ RIZMAN, Stanislav. § 178a [Pytláctví]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákon: komentář II. díl. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, marg. č. 8 a 7.

¹²¹ RIZMAN, Stanislav. § 178a [Pytláctví]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákon: komentář II. díl. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, marg. č. 1.

lístku, ale toliko hranici maximální v délce 5 let. Pokud pak ustanovení § 47 odst. 4 zákona o myslivosti upravuje, že se k pokutám uloženým podle tohoto zákona nepřihlíží, pokud od právní moci rozhodnutí o jejich uložení uplynuly 2 roky, neznamena tato skutečnost v případě stávajících držitelů loveckých lístků nic jiného než jakýsi prvotní spouštěč či podmínku na vstupu v podobě stanovené délky doby, po kterou k této skutečnosti správní orgán může či nemůže přihlížet, a tedy může či nemůže zahájit řízení o odebrání loveckého lístku.¹²² Pokud by se pachatel dopustil opakovaně přestupku v průběhu dvanácti měsíců od právní moci rozhodnutí, hrozí trest až do výše 60.000,-Kč.¹²³

S přijetím nové právní úpravy v oblasti trestního práva, tj. přijetí nového trestního zákona č. 40/2009 Sb. s účinností od 01.01.2010, byla přijata nová právní úprava pytláctví, která byla zařazena do Hlavy VIII. Trestné činy proti životnímu prostředí, kdy v § 304, stanoví:

(1) „Kdo neoprávněně uloví zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné nebo ukryje, na sebe nebo jiného převede nebo přechovává neoprávněně ulovenou zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného větší prospěch,
- c) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost chránit životní prostředí,
- d) spáchá-li takový čin zvlášť zavrženíhodným způsobem, hromadně účinným způsobem nebo v době hájení, nebo
- e) byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán. “

Nová zákonná úprava obsahovala namísto dosavadního slovesa „loví“ nově „uloví“, což mělo za následek, že se právní úprava a celkový pohled na pytláctví změnil. Důvodová zpráva sice vymezovala pytláctví i jako činnost, která směřuje k ulovení zvěře, např. její vyhledávání, přičemž jazykový výklad hovořil zcela jinak. „Praxe ukazovala, jak zmiňuje důvodová zpráva, že takto koncipovaný trestní postih byl nedostatečný, neboť nepředstavoval dostatečnou hrozbu pro pachatele takové činnosti a neodrážel skutečnou společenskou škodlivost neoprávněného lovu zvěře či ryb stanovené hodnoty.“¹²⁴ Ustanovení obsahovalo nově výslovnou výši škody,

¹²² Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 12. prosince 2016, sp. zn. 30 A 13/2016-34.

¹²³ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 63 odst. 3 písm. b) a odst. 4 a § 64 odst. 1.

¹²⁴ DRAŠTÍK, Antonín a kol. Trestní zákoník. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015, magr. č. 3.

tedy minimálně 5.000,-Kč.¹²⁵ Ustanovení bylo třeba novelizovat, což se stalo zákonem č. 330/2011 Sb. s účinností od 14.11.2011, kdy bylo nahrazeno slovem „loví“. Pytláctví je se považuje tedy za předčasně dokonaný trestný čin.

Nyní je třeba vyjasnit pojem neoprávněné lovení. Lov je součástí práva myslivosti, kdy se jím rozumí činnost směřující ke skolení zvěře, případně k jejímu odchytu a k případnému přivlastnění. Osobou, která je oprávněná lovit se rozumí osoba povoláná nebo myslivecká stráž. Musí mít u sebe lovecký lístek, potvrzení o pojištění odpovědnosti na škodu, povolenku k lovu, případně zbrojní průkaz a průkaz zbraně nebo evidenční kartu dravce,¹²⁶ přičemž ulovenou zvěř musí ihned po ulovení označit nesnímatelnou plombou.¹²⁷

Neoprávněně loví zvěř ten, kdo k dané činnosti není povolán. Jedná se buďto o osoby, které nemají žádných z výše uvedených oprávnění či to mohou být i osoby, které sice daná oprávnění a povolení mají, avšak loví nad rámec svého povolení, zejména pak některým ze zakázaných způsobů lovu.¹²⁸ Dalším případem nedovoleného lovu je i případ, kdy osoba, která je držitelem povolenky k lovu loví zvěř, ke které nemá oprávnění. „*Jako člen Mysliveckého sdružení S. dne 5. 10. 2011 kolem 07.50 hod. na louce v k. ú. obce K. v místech zvaných P. d., okr. T., tedy v honitbě Mysliveckého sdružení S., pomocí přesně nezjištěné střelné zbraně úmyslně ulovil 1 ks srnčí zvěře, ačkoliv k tomu neměl příslušné povolení, čímž způsobil Mysliveckému sdružení S., škodu ve výši 13.900,- Kč.*“¹²⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu, které vymezuje nedovolený lov tak, že: „*Za „neoprávněný lov“ ve smyslu předmětné skutkové podstaty je nutno považovat veškerá jednání, která se vymykají zákonným podmínkám lovu. Platí tedy, že i osoba, která dodržela formální náležitosti § 46 odst. 1 zákona o myslivosti, resp. má povolenku k lovu, lovecký lístek, zbrojní průkaz atd., a loví zvěř v rozporu s jinými zákonnými zákazy, především v rozporu s výslovným zákazem podle § 45 zákona o myslivosti, jedná nad rámec vydaného povolení a tedy „neoprávněně“ ve smyslu skutkové podstaty trestného činu pytláctví podle § 304 tr. zákoníku. Lze tedy uzavřít, že pokud obviněná K. S. jako účastnice společného lovu, která splnila všechny podmínky podle § 46 odst. 1 zákona o myslivosti, ulovila v rozporu s výslovným zákazem obsaženým v § 45 odst. 1 písm. u) zákona o myslivosti samce jelena evropského ve vývojovém stadiu tzv. šesterák v hodnotě nejméně 29.300 Kč, učinila tak nad rámec povoleného rozsahu lovu zvěře. Za tohoto stavu pak lze obviněné přičítat odpovědnost*

¹²⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 138 odst. 1, ve znění zákona č. 165/2020 Sb. - Škodou nikoli nepatrnou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 5 000 Kč.

¹²⁶ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 46 odst. 1.

¹²⁷ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 49 odst. 1.

¹²⁸ COUFALOVÁ, Bronislava. § 304 [Pytláctví]. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 10.

¹²⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23.09.2013, sp. zn. 4 Tdo 996/2013, ASPI ID: JUD242030CZ.

za „neoprávněný“ lov zvěře ve smyslu ustanovení § 304 odst. 1 tr. zákoníku.¹³⁰ Pokud obviněná při společném lovu ulovila samce jelena evropského, je zcela legitimní, že se v daném případě dopustila trestného činu, neboť by, pokud by byl potvrzen opak, platilo, že s povolenkou k lovu si může lovec činit, jak je mu libo a střílet by mohl prakticky bez omezení.

Dále je nutno poukázat na § 36 odst. 5 zákon o myslivosti, který stanoví, že pokud v dané honitbě nejsou stanoveny minimální normované stavy zvěře, může orgán státní správy myslivosti udělit výjimku k lovení samičí a samčí zvěře do stáří dvou let, a to mimo dobu hájení. Pokud nastane situace, kdy dojde k ulovení kusu zvěře, a to na základě výše uvedeného povolení, avšak tento kus nesplňuje parametry stáří dvou let může nastat problém, jelikož lovec se dopustil ulovení zvěře, ke kterému nebyl oprávněn. Zákon však neupravuje sankci za ulovení kusu nad rámec tohoto ustanovení, a to ani v § 63 a násl. zákona o myslivosti. Je otázkou, pokud dojde k ulovení zvěře (kupříkladu samce jelena evropského staršího dvou let), jedná se o trestný čin? Nad danou otázkou se zamýšlel Dr. Staněk a dospěl k závěru, že pokud osoba, která má oprávnění k lovu, tj. povolenku k lovu a uloví kus spárkaté zvěře, která je starší dvou let, tak se daná osoba nedopouští trestného činu pytláctví, jelikož zákon neupravuje žádný výslovný zákaz. Mohla by se dopouštět pouze disciplinárního prohřešku, pokud by však tak předpis stanovil. Ulovení zvěře v době lovu je dle tohoto výkladu možné bez jakéhokoliv vyjádření či souhlasu orgánu státní správy.¹³¹ S tímto názorem se však nemohu ztotožnit, protože právem myslivosti se rozumí mj. i povinnost zvěř chránit a cílevědomě chovat. Výjimka, kterou stanoví § 36 odst. 5 zákona o myslivosti, kdy se uplatní v případě, kdy je např. potřeba, aby se daná zvěř v honitbě nevyskytovala vůbec kvůli hrozícím škodám, což může být třeba zvěř jelení či dančí. Pokud se orgán státní správy vyjádří, že souhlasí s odlovem zvěře do dvou let věku a dojde-li následně k ulovení kusu staršího dvou let, pak mám zato, že bude nutné zkoumat úmysl lovce. Pokud si je vědom, že střílí na zvěř, která je starší dvou let, pak se dle mého názoru dopouští trestného činu pytláctví. V případě, že se lovec při lovu zvěře důvodně domnívá, že loví zvěř do dvou let věku, pak se nejedná o trestný čin pytláctví a ani o přestupek. Přestupek to není proto, že neexistuje žádná zákonná sankce za porušení § 36 odst. 5 zákona o myslivosti a trestný čin to být taktéž nemůže, neboť by musel být spáchán úmyslně.¹³² Nemohu tedy

¹³⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24.09.2020, sp. zn. 3 Tdo 340/2020, (č. 22/2021 Sb. NSS).

¹³¹ STANĚK, Jiří. Jak posuzovat TČ pytláctví. Trestněprávní revue [online databáze], 2012, č. 9 [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

¹³² Viz. COUFALOVÁ, Bronislava. § 304 [Pytláctví]. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 16.

souhlasit s Dr. Staňkem, který připouští prakticky lov zvěře starší dvou let bez omezení. Mám za to, že již jeho názor je v návaznosti na ustálenou judikaturu překonán.¹³³

Dalším případem by mohl být lov v cizí honitbě, kdy host loví v přítomnosti doprovodu uživatele honitby, který však zavede hosta do honitby cizí, ve které pak uloví zvěř, přičemž doprovod sám není lovcem. *Skutečnost, že obviněný sám nebyl lovcem, podle Nejvyššího soudu nevyklučuje naplnění skutkové podstaty přečinu pytláctví podle § 304 odst. 1 tr. zákoníku dovolatelem. Předně je třeba zdůraznit, jak již bylo naznačeno, že u skutkové podstaty přečinu pytláctví se nevyžaduje existence konkrétního ani speciálního subjektu podle § 114 tr. zákoníku k jeho spáchání, tedy může ho naplnit jakákoliv fyzická osoba. V případě dovolatele se jedná o případ spolupachatelství ve smyslu § 23 tr. zákoníku, neboť obviněný se lovu na kamzika aktivně zúčastnil, když lovcí P. pomáhal při vyhledání kamzika za účelem jeho odlovu.*¹³⁴ Dané rozhodnutí je významné s ohledem na fakt, že fakticky doprovod neloví, avšak dává pokyn k lovu, tudíž se na něj ustanovení § 304 TZ vztahují.

Jak je již výše uvedeno, tak důležitým hlediskem je škoda, kterou nedovoleným lovem pachatel způsobil, resp. hodlal způsobil. Zákon od 01.10. 2020 zvýšil hranici výše škody, kdy jí zdvojnásobil, tedy škoda nikoliv nepatrná činí 10.000,-Kč.¹³⁵

Od roku 2010 se v praxi užívá pro ohodnocení neoprávněně ulovené zvěře Sazebník minimálních hodnot upytlačené zvěře, který určuje hodnotu zvěře dle minimálních nákladů na vrácení jedince téhož druhu do honitby, kdy u trofejové zvěře je nutné připočítat i hodnotu trofeje.¹³⁶ V říjnu roku 2021 byl vydán nový sazebník, který nově rozlišuje i pohlaví a vývojová stádia a dále také stanoví i cenu zvěřiny, nutnou práci veterinářů, myslivců, náklady na pořízení pastí, karanténní péči. Nový sazebník také vymezoval výpočet hodnoty trofeje, ať už dle tabulek Vojenských lesů a statků, s. p. či Lesů České republiky, s. p. Kupříkladu nejběžnější spárkatá zvěř v České republice je zvěř srnčí, kdy minimální náklady na navrácení jedince téhož druhu činí v případě srnce 28.000,-Kč (+hodnota trofeje), srny 26.140,-Kč a srnčete 25.980,-Kč.¹³⁷

¹³³ Viz. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27.02.2013, sp. zn. 4 Tdo 158/2013, ASPI ID: JUD213021CZ a Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 18.07.2013, sp. zn. III. ÚS 1729/13, ASPI ID: JUD238393CZ.

¹³⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11.01.2022, sp. zn. 4 Tdo 1352/2021. ASPI ID: 709903CZ.

¹³⁵ Viz. Zákon č. 333/2020 Sb., změna trestního zákoníku, trestního řádu a některých dalších zákonů.

¹³⁶ HERCZEG, Jan. §304 [Pytláctví.]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, marg. č. 2.

¹³⁷ BÍLÝ, Vojtěch, Účinnější zbraň na pytláky: Ministerstvo zemědělství společně s Policií ČR zvýšilo sazby za nelegálně ulovenou zvěř [online]. Eagri.cz, 04.10.2021 [cit. 2022-10-05]. Dostupné z: https://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2021_ucinnejsi-zbran-na-pytlaky_ministerstvo.html

Pachatelem trestného činu pytláctví může být typicky fyzická osoba, a to úmyslně, ale může jím být s účinností od 01.12.2020 i právnická osoba,¹³⁸ která např. organizuje nedovolený lov (lov tetřeva, tetřívka aj.).¹³⁹

Jednání pachatele má zpravidla formu konání, případně i opomenutí, a to v případě nesplnění zvláštní povinnosti konat, tedy, například myslivecká stráž nezakročí proti pytlákovi. Myslivecká stráž je navíc považována za osobu, která má zvlášť uloženou povinnost chránit životní prostředí.¹⁴⁰

¹³⁸ Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, § 7.

¹³⁹ MITÁŠOVÁ, Barbora. Škoda způsobená pytláctvím. Právní rozhledy [online databáze], 2022, č. 3 [cit. 2022-11-20]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

¹⁴⁰ COUFALOVÁ, Bronislava. § 304 [Pytláctví]. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 21.

3 Myslivost a její vývoj od druhé poloviny 19. století

V rámci této kapitoly bude pojednáváno nejprve o samotném pojmu myslivosti, která je silně propojená s pytláctvím a dále pak o jednotlivých právních úpravách, které se jí dotýkají, tedy od doby, kdy se rozvolňovala výsada šlechty lovit zvěř až po dnešní dny.

3.1 Pojem myslivost

Na myslivost je nutno pohlížet s ohledem na jednotlivé historické epochy. Můžeme ji chápat jako výrobní odvětví, činnost směřující k ochraně přírody, ale i jako koníčka. Je také nutno pohlížet na myslivost jako na úsilí o zachování a obhospodařování zvěře, neboť zvěř nelze pouze lovit, ale musí být o ní i pečováno.¹⁴¹ Současná právní úprava definuje dle mého názoru myslivost přesně když stanoví že: *„Myslivostí je soubor činností prováděných v přírodě ve vztahu k volně žijící zvěři jako součásti ekosystému a spolková činnost směřující k udržení a rozvíjení mysliveckých tradic a zvyků jako součásti českého národního kulturního dědictví.“*¹⁴²

3.2 Pojetí myslivosti dle honebního patentu pro Čechy z. č. 49/1866 čes. z. z.

Byly vydávány zemské honební zákony, a to roku 1866 honební zákon pro Čechy, 1873 pro Moravu a roku 1877 pro Slezsko. Honební zákon pro Čechy 49/1866 čes. z. z. navazoval na předchozí zákon z roku 1849. Právo myslivosti mohl samostatně vykonávat držitel souvislých pozemků o minimální výměře 115 ha.¹⁴³ V jiných případech, zejm. pokud držitelů pozemků bylo více, pak bylo zakládáno společenstvo honební, kterému náleželo vykonávat právo myslivosti. Společenstvo pak muselo buďto honitbu pronajmout, ať již konkrétní osobě či v dražbě.¹⁴⁴ Zákon však nestanovoval, za jakých okolností má být pronájem učiněn právě z volné ruky či ve veřejné dražbě. Řešení poskytl Nejvyšší správní soud, který projevil ve svém rozhodnutí z 18. listopadu 1920 názor, že je zde volná úvaha na užití jednoho či druhého. *„V otázce, zda má se dáti přednost pronájmu z volné ruky — není' zadání na základě nabídkového řízení ničím jiným než pronájmem z volné ruky — či pronájmu veřejnou dražbou, předpisuje § 13 čes. hon. zákona toliko, že honební výbor má ustanoviti způsob pronájmu dle daných okolností. Poněvadž zákon neobsahuje v tom směru podrobnější direktivy, rozhoduje jak honební výbor, tak i úřady povolané usnesení honebního výboru přezkoumávati (§ 23 hon. zák.*

¹⁴¹ ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. Tisíc let myslivosti. Vimperk: Tina Vimperk, 1993, s. 404.

¹⁴² Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 2 písm. a).

¹⁴³ Zákon č. 49/1866 čes. z. z., honební zákon pro Čechy, § 2.

¹⁴⁴ Zákon č. 49/1866 čes. z. z., honební zákon pro Čechy, § 4 a § 13.

a § 77 zák. o okr. zastupitelstvech) dle volného uvážení.¹⁴⁵ Společenstvo se tak mohlo svobodně rozhodnout, jakou formu zvolí. Případně existovala i třetí varianta tedy honitbu mohlo spravovat samo společenstvo, a to prostřednictvím znalce. Za znalce byla považována osoba, která měla absolvovanou zkoušku z myslivosti.¹⁴⁶ Tato osoba plnila s ohledem na nařízení č. 4/1854 ř. z. a nařízení č. 124/1857 ř. z., funkci profesionálního myslivce.

Dále výše uvedené rozhodnutí stanovilo pravidla pro výběr vhodného nájemce, který se měl hodnotit komplexně, tj. nejenom přihlížet k výši nájemného, ale i o řádnou péči o zvěř. *„Záleží jednak ve vyšším nájemném, jednak však, a to hlavně v racionelním provozování honitby. Racionelním provozováním pak miní, aby zvěř nebyla na škodu majitelů pozemků příliš rozmnožována, nýbrž aby zachován byl toliko přiměřený kmen zvěře, aby honba sama vykonávala se s nejmenším poškozováním pozemků a plodin polních.“*¹⁴⁷ Podpacht byl zakázán.¹⁴⁸ Členem společenstva se stala osoba, která vlastnila pozemky v obci, přičemž jí náleželo hlasovací právo v návaznosti na velikost pozemku. Společenstvo si volilo výbor, který čítal od tří do pěti členů, přičemž z něj volí starostu, kteří po dobu šesti let spravovali právo myslivosti.¹⁴⁹ Honitba mohla být pronajata na dobu 6 až 12 let, přičemž bylo nezbytné hradit každým rokem nájemné v stanovené nebo vydražené výši.¹⁵⁰

Myslivost mohl vykonávat každý kdo byl držitelem honebního lístku, který byl vydáván okresním výborem na dobu určitou, od jednoho měsíce do tří let a splňoval zákonné předpoklady.¹⁵¹ Zákon však stanovoval i výjimky. *„Lístek na honbu není dovoleno vydávati:*

- 1. Nezletilým, leč by za ně žádal otec nebo poručník, žákům lesní školy neb akademie, leč by žádalo ředitelství a učňům a mládencům mysliveckým, leč by žádal jejich pán neb správce lesního revíru;*
- 2. Osobám na duchu chorým a opilcům ze zvyku;*
- 3. Lidem chudobným, kteří se chovají z důchodů obecních nebo v ústavech dobročinných;*
- 4. Dělníkům za mzdy denní neb týdenní pracujícím;*
- 5. Těm, když nemají pasu na zbraň.“*

¹⁴⁵ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 18.11.1920, sp. zn. 10.941. (pub. č. 589/1920), ASPI ID: JUD453979CZ.

¹⁴⁶ Zákon č. 49/1866 čes. z. z., honební zákon pro Čechy, § 6.

¹⁴⁷ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 18.11.1920, sp. zn. 10.941. (pub. č. 589/1920), ASPI ID: JUD453979CZ.

¹⁴⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19.09.1922, sp. zn. Rv I 992/22. (pub. č. 1856/1922), ASPI ID: JUD211920CZ.

¹⁴⁹ Zákon č. 49/1866 čes. z. z., honební zákon pro Čechy, § 8 a § 11.

¹⁵⁰ Zákon č. 49/1866 čes. z. z., honební zákon pro Čechy, § 17 a § 18.

¹⁵¹ Zákon č. 49/1866 čes. z. z., honební zákon pro Čechy, § 28.

Dále nemohl být lístek vydán po dobu 10 let do uplynutí trestu, za který byl žadatel odsouzen za zločin proti bezpečnosti osoby nebo majetku, po dobu 5 let od uplynutí trestu, za který byl žadatel odsouzen za přečin proti bezpečnosti života neopatrným zacházením se střelnou zbraní nebo přestupkem krádeže, zpronevěry či podvodu a po dobu 3 let od uplynutí trestu za zneužití honebního lístku.¹⁵²

Byla stanovena obecná doba hájení zvěře, a to od 01. února do 31. července, přičemž byly stanoveny výjimky. Dále byla povinnost při prodeji zvěřiny vystavit lístek dodávací, který prokazoval původ zvěřiny. Pokud by zvěřina byla bez lístku prodávána, měla být zabavena a chudým v místě zabavení rozdána.¹⁵³ A dále pachateli hrozila pokuta 2-20 zlatých, při opakování pak 50 zlatých a zároveň potrestání dle trestněprávních předpisů. Domnívám se, že efektivnost daného ustanovení byla nízká a dychtivá společnost by jistě tak ceněné a exkluzivní maso nenechala k dispozici chudině. Honební zákon byl upraven, a to roku z. č. 98/1929 Sb. tzv. „malý honební zákon“, který již vymezil konkrétně dobu hájení zvěře.

Zvěř se lovila prostřednictvím již značně vyvinutých dlouhých kulových a brokových zbraní, přičemž byly preferovány samostatné lovy jako čekaná a šoulání lesem, a také s nárůstem drobné zvěře souvisí vzrůstající počty honů na drobnou zvěř.¹⁵⁴ Nutno podotknout, že zvěř jelení se takřka nevyskytovala neb byla nemilosrdně vystřílena a černá zvěř se mohla chovat pouze v oborách, přičemž při černá zvěř, která se nacházela mimo oboru, mohla být lovena po celý rok jako škodná zvěř.

Škodná zvěř se mohla lovit i prostřednictvím ok a pastí.¹⁵⁵

Co se škody způsobené zvěří týče, tak náhradu škody mohli uplatňovat držitelé pozemku po společenstvu náhradu, co se škody způsobené při lovu zvěře, pak je povinen jí hradit provozovatel myslivosti.¹⁵⁶

Dále je také nutné se podívat na to, jaký právní vztah měl myslivec k ulovenému kusu zvěře. Živá zvěř se považovala zvěř ničí, tedy *res nullius*, přičemž, až ulovením zvěře se stala vlastnictvím toho, kdo měl právo k výkonu myslivosti na základě přivlastnění.¹⁵⁷

Milníkem české myslivosti bylo i roku 1923 zřízení Československé myslivecké jednoty, která sdružovala jednotlivé spolky a kluby s mysliveckým zaměřením. Po zahájení své činnosti sdružovala 3.000 členů¹⁵⁸

¹⁵² Zákon č. 49/1866 čes. z. z., honební zákon pro Čechy, § 28.

¹⁵³ Zákon č. 49/1866 čes. z. z., honební zákon pro Čechy, § 35.

¹⁵⁴ BEDNÁŘ, V. a kol. Penzum znalostí z myslivosti. 12. vydání. Praha: DRUCKVO, 2013, s. 20.

¹⁵⁵ Zákon č. 49/1866 čes. z. z., honební zákon pro Čechy § 36.

¹⁵⁶ Zákon č. 49/1866 čes. z. z., honební zákon pro Čechy, § 45.

¹⁵⁷ Zákon č. 946/1811 Sb., všeobecný zákoník občanský, § 381 a § 383, ve znění do přijetí zákona č. 67/1951 Sb.

¹⁵⁸ BEDNÁŘ, V. a kol. Penzum znalostí z myslivosti. 12. vydání. Praha: DRUCKVO, 2013, s. 21.

Honební zákon v drobně pozměňovaných úpravách platil i na území Československa, přičemž nové právní úpravy se myslivosti dostává během druhé světové války.

3.3 Pojetí myslivosti dle Vládního nařízení č. 127/1941 Sb.

Dne 31. března 1941 přijato vládní nařízení 127/1941 Sb. o myslivosti a také Vládní nařízení 128/1941 Sb. kterým se provádí nařízení o myslivosti, a to pro celý Protektorát Čechy a Morava. I daný právní předpis rozeznával honitby (honební okrsky) vlastní a honební společenstva, avšak již se prohlubují rozdíly.¹⁵⁹ Vlastní honitba (zde honební okrsek) měla mít minimální výměru, tak jak již bylo stanovena dřívějšími právními předpisy, ve výši 115 ha, přičemž honební společenstvo bylo závislé na pozemcích obce, tedy honebním okrsku, jehož minimální výměra činila 250 ha.¹⁶⁰ Honební společenstvo honitbu zpravidla honitbu propachtovávalo, případně za souhlasu nižšího mysliveckého úřadu myslivost neprovozovat, případně vykonávat myslivost ustanoveným myslivcem. Smlouva o propachtování pozemků musela být uzavřena písemně, a pro honitby hospodařící se zvěří drobnou na dobu nejméně 9 let a pro honitby hospodařící se zvěří vysokou nejméně 12 roků a musela být schválena nižším mysliveckým úřadem. Pachtýřem mohla být osoba, která byla držitelem honebního lístku a členem mysliveckého svazu, přičemž byl stanoven pro každou honitbu maximální počet spolupachtýřů. Výkonným orgánem společenstva je jeho starosta a výbor má pouze funkci poradní. Spolupacht honitby byl možný.¹⁶¹

Byly ustanoveny myslivecké úřady. Jako ústřední úřad byl ustanoven nejvyšší myslivecký úřad, jehož působnost vykonávalo ministerstvo zemědělství. Další v soustavě orgánů byly vyšší myslivecké úřady, kterými byly zemské úřady a nižší myslivecké úřady, kterými byly okresní úřady.¹⁶²

Dokladem k prokázání oprávnění výkonu myslivosti byl honební lístek, který mohl být vydán v závislosti s vykonanými mysliveckými zkouškami. Lístek byl vydáván na dobu jednoho roku nebo na pět po sobě jdoucích dní, přičemž k nemohl být vydán osobě mladší 14 let, osobě bez prokázání pojištění proti následkům odpovědnosti z výkonu myslivosti a pravomocně odsouzeným osobám a osobám, které nebyly držiteli zbrojního pasu. Zvláštní kategorií honebních lístků byly honební lístky pro mladistvé. Osoba, které nebylo 21 let a byla držitelem honebního lístku pro mladistvé, mohla v doprovodu osoby oprávněné k výchově nebo

¹⁵⁹ Nařízení č. 127/1941 Sb., Vládní nařízení, o myslivosti, § 5.

¹⁶⁰ Nařízení č. 127/1941 Sb., Vládní nařízení, § 8 a § 9.

¹⁶¹ Nařízení č. 127/1941 Sb., Vládní nařízení, § 10 až § 13.

¹⁶² Nařízení č. 127/1941 Sb., Vládní nařízení, § 53 a § 5.a Nařízení č. 128/1941 Sb., Vládní nařízení, kterým se provádí vládní nařízení o myslivosti, § 53.

za dozoru osoby písemně pověřené od osoby oprávněné k výchově s výjimkou společných lovů.¹⁶³

Byla uzákoněna povinnost v době nouze přikrmovat zvěř, dále pak lov zvěře byl upravován plány lovu, které reflektovali stavy a poměry zvěře, přičemž tyto plány schvalovaly nižší myslivecké úřady.¹⁶⁴ Také byly stanoveny nové zakázané způsoby lovu jako střelení spárkaté zvěře broky nebo náboji s okrajovým zápalem, kladení ok či želez, a to již bez výjimky a jako kuriozitu lze uvést i zákaz lovu z letadla.¹⁶⁵

Za škodu způsobenou zvěří odpovídalo honební společenstvo, avšak s výjimkou škod způsobených zajíci či bažanty kdy odpovídalo jen, pokud to bylo písemně ujednáno. Smluvně mohlo být ujednáno, že náhradu škody převezme úplně nebo z části pachtýř, přičemž se honební společenstvo staví do pozice ručitele.¹⁶⁶

Dále byla uzákoněna povinnost členství pro protektorátní držitele ročních honebních lístků v mysliveckém svazu, kterým byla Česká myslivecká jednota.¹⁶⁷

K ochraně myslivosti, vyjma bezpečnostních orgánů, které musely mít oprávnění k výkonu myslivosti a honební lístek, byl zde zřizován přísežný myslivecký ochranný personál. Přísežný personál byl ustanovován, pokud to vyžadovaly místní poměry, které hodnotil nižší myslivecký úřad.¹⁶⁸

3.4 Pojetí myslivosti po druhé světové válce a 50. letech 20. století

3.4.1 Situace po druhé světové válce

Po osvobození Československa se nadále používaly předpisy jak prvorepublikové, tak v oblasti myslivosti se užívalo i předpisů Protektorátních. Celková změna uspořádání společnosti, a zejména pak změny vlastnictví půdy, měli za následek, že stát se stal díky silicimu vlivu komunistické strany docházelo i k celkovým změnám poměrům ve společnosti, přičemž se změny odrážely i v pronájmech honiteb, neboť řada z nich byla nově ve vlastnictví státu. O možnostech propachtování státních honebních okrsků bylo rozhodováno ústředním ředitelství Státních lesů a statků v Praze,¹⁶⁹ které však mohly být propachtovány pouze lidovým mysliveckým společenstvem. Pro ustavování těchto společností byla stanovena jasná pravidla,¹⁷⁰

¹⁶³ Nařízení č. 127/1941 Sb., Vládní nařízení, o myslivosti, § 22 a § 23.

¹⁶⁴ Nařízení č. 127/1941 Sb., Vládní nařízení, o myslivosti, § 33.

¹⁶⁵ Nařízení č. 127/1941 Sb., Vládní nařízení, o myslivosti, § 35.

¹⁶⁶ Nařízení č. 127/1941 Sb., Vládní nařízení, o myslivosti, § 44.

¹⁶⁷ BEDNÁŘ, V. a kol. Penzum znalostí z myslivosti. 12. vydání. Praha: DRUCKVO, 2013, s. 20.

¹⁶⁸ Nařízení č. 127/1941 Sb., Vládní nařízení, o myslivosti, § 39.

¹⁶⁹ Výnos č. 25633-VIII/3-1946, Výnos ministerstva zemědělství, ze dne 27.07.1946.

¹⁷⁰ Výnos č. 32823/940-VI/7-47, Výnos ministerstva zemědělství, ze dne 13.03.1947.

kdy o nich rozhodoval okresní národní výbor na doporučení Jednotného svazu českých zemědělců. Byla určena i pravidla pro členství, kdy polovina byla tvořena místními zemědělci, kteří vlastnili nejvýše 20 ha orné půdy a polovina ze zaměstnanců státních lesů a statků, dělníků, zaměstnanců, drobných živnostníků a myslivců z lidově demokratických vrstev.¹⁷¹ Právě díky tomuto novému pojetí myslivosti, kdy došlo ke vzniku tzv. „lidové myslivosti“ a k nárůstu počtu myslivců z 24.389 myslivců v roce 1938 na 117.628 myslivců v roce 1946.¹⁷²

3.4.2 Pojetí myslivosti dle zákona o myslivosti č. 225/1947 Sb.

Nové úpravy se dostalo myslivosti na celostátní úrovni zákonem č. 225/1947 Sb., který změnil celkové pojetí myslivosti, přičemž od této doby se myslivost dostává z pomyslné pouhé zábavy na součást lesnictví, ale i zemědělství.¹⁷³ Byla stanovena nejnižší výměra pro honitbu, a to na 150 ha, pokud se jednalo o společenstevní honitbu a 200 ha, pokud se jednalo o honitbu ve vlastnictví jednoho či více spoluvlastníků. Právo myslivosti bylo i nadále spjato s vlastnictvím půdy.¹⁷⁴ Propachtování honitby bylo na základě písemné smlouvy na dobu nejméně 9 let v případě hospodaření se zvěří spárkatou a ostatních případech na dobu nejméně 6 let, kdy pachtovní rok končil k 31. prosinci.¹⁷⁵

V každé honitbě musel být ustanovován myslivecký hospodář, který zodpovídal za řádnou správu myslivosti v honitbě a taktéž zodpovídal za ochranu myslivosti. Pokud dosáhla výměra honitby více než 500 ha, musel být ustanovován navíc i přísězný personál, tj. myslivecký hajný, který byl jmenován okresním národním výborem, kterému příslušelo např. zadržovat osobu se střelnou zbraní nebo při neoprávněném výkonu práva myslivosti.¹⁷⁶ Podrobnosti stanovoval prováděcí právní předpis.¹⁷⁷

Myslivost mohl vykonávat ten kdo byl zletilý, měl zkoušku z myslivosti nebo lesnickou školu, byl bezúhonný a členem ČSMJ.¹⁷⁸ Právě povinné členství bylo pro vládnoucí režim po únoru 1948 jistou politickou kontrolou nad myslivci, neboť ČSMJ byla pod vlivem KSČ, a tak se z původní myšlenky sdružování myslivců stal nástroj kontroly a politické moci.

¹⁷¹ tamtéž

¹⁷² MOTL, Stanislav. Právo myslivosti včera, dnes a zítra [online]. Asz.cz, 21.04.2013 [cit. 2022-09-21]. Dostupné z: <https://www.asz.cz/clanek/2228/pravo-myslivosti-vcera-dnes-a-zitra/>.

¹⁷³ Zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti, § 1.

¹⁷⁴ Zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti, § 5.

¹⁷⁵ Zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti, § 22.

¹⁷⁶ Zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti, § 30.

¹⁷⁷ Zákon č. 86/1949 Sb., o přísězných hajných k ochraně lesů, polního majetku, myslivosti, rybářství a vod a vodních děl.

¹⁷⁸ Zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti, § 33.

Z přírody se vytrácí díky zcela neodbornému přístupu tetřev hlušec a pozvolna i tetřívěk obecný, jeřábek lesní¹⁷⁹ a králík divoký.¹⁸⁰ Změny nastaly také v otázce vlastnictví a nošení zbraní, kdy povolení vydával okresní národní výbor, který mohl pro obavu ze zneužití zbraně neudělit zbrojní list.¹⁸¹ Jiný režim následně nastal u brokových zbraní a u kulových zbraní, kdy brokové zbraně podléhaly vyhlášce ministerstev zemědělství a vnitra, kdy podmínky pro užívání brokových zbraní byly mírnější.¹⁸² S účinností od 01.01.1962 byl přijata vyhláška o střelných zbraních a střelivu, které převedla pravomoci okresního národního výboru na Veřejná bezpečnost.¹⁸³ Dále byla přijata 27.06.1962 tajná směrnice, které instruovala orgány Veřejné bezpečnosti v otázkách povolování a držení zbraní, kdy „*Povolení s držení a nošení loveckých kulových zbraní se vydává jen prověřeným a spolehlivým osobám oddaným socialistickému zřízení.*“¹⁸⁴ Právě toto zcela absurdní nařízení se stalo prvkem utužující moci vládnoucí strany a vedlo k rozpolcení společnosti, jelikož libovůle orgánu Veřejné bezpečnosti, kdy napříč republikou platily rozdílná pravidla. V některých se vyžadovalo vyjádření strany, tudíž kulovníci mohl vlastnit jen ten, kdo byl straník, jinde platila mírnější pravidla. Polická moc se tedy v myslivosti prohlubovala. Za škodu způsobenou výkonem práva myslivosti a za škodu způsobenou zvěří odpovídal buďto myslivecký hospodář, v případě myslivecké společnosti pak každý její člen.¹⁸⁵

3.5 Pojetí myslivosti dle zákona č. 23/1962 Sb.

3.5.1 Období do roku 1990

Změny, které se odrážely s novou Ústavou z roku 1960 se projevily i v koncepci myslivosti.¹⁸⁶ Československá myslivecká jednota byla přejmenována na Československý myslivecký svaz, po federalizaci jen Český myslivecký svaz (dále jen „ČMS“), přičemž i tento zákon stále vyžadoval povinné členství myslivců v organizaci. Podstatnou změnou bylo oddělení vlastnického práva k pozemku a práva myslivosti.¹⁸⁷ Minimální výměra honitby byla zvýšena na 500 ha, přičemž výkon práva myslivosti příslušel socialistické organizaci, tedy

¹⁷⁹ ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. Tisíc let myslivosti. Vimperk: Tina Vimperk, 1993, s. 290-307.

¹⁸⁰ ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. Tisíc let myslivosti. Vimperk: Tina Vimperk, 1993, s. 248 a 249.

¹⁸¹ Zákon č. 162/1949 Sb. o zbraních a střelivu.

¹⁸² Vyhláška č. 7/1955 Ú.I., Vyhláška ministerstev zemědělství a vnitra, o loveckých zbraních.

¹⁸³ Vyhláška č. 124/1961 Sb., Vyhláška ministerstva vnitra č. 124/1961 Sb., o střelných zbraních a střelivu.

¹⁸⁴ Nařízení č. 34/1962, Nařízení ministerstva vnitra, Směrnice o střelných zbraních a střelivu.

¹⁸⁵ Zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti, § 40.

¹⁸⁶ Zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, Čl. 6. ve znění do přijetí zákona č. 294/1990 Sb.

¹⁸⁷ MOTL, Stanislav. Právo myslivosti včera, dnes a zítra [online]. Asz.cz, 21.04.2013 [cit. 2022-09-21]. Dostupné z: <https://www.asz.cz/clanek/2228/pravo-myslivosti-vcera-dnes-a-zitra/>.

mysliveckému sdružení.¹⁸⁸ Honební společenstva byla zrušena a myslivecké společnosti se buďto transformovaly na sdružení či byly zlikvidovány.¹⁸⁹ Honitby náležely socialistickým organizacím, které je pronajímaly mysliveckým sdružením nebo státním organizacím v působnosti ministerstva zemědělství, přičemž doba nájmu byla jednotně stanovena na 10 let.¹⁹⁰

Každá honitba musela mít svého mysliveckého hospodáře¹⁹¹ a na každých započatých 500 ha musela být ustanovena myslivecká stráž, tudíž v každé honitbě se nacházela alespoň jedna osoba vykonávající tuto funkci.¹⁹² Podmínky pro vykonávání práva myslivosti zůstaly totožné. Myslivecká sdružení však byla nově považována za základní organizační jednotku ČMS, které podléhaly řízení z okresních mysliveckých svazů, tudíž myslivost se tak definitivně dostala pod vliv státu.¹⁹³ V průběhu 70. let došlo díky zintenzivnění zemědělství k razantnímu úbytku koroptve polní a k nárůstu populace zajíce polního a bažanta obecného, které však od 80. let díky chemizaci strmě padají. Myslivost se také stala významným exportním artiklem, kdy pro zahraniční lovce byly pořádány bohaté lovy včetně celého kruhu služeb.¹⁹⁴

S Účinností od 01.01.1984 byl přijat nový zákon o zbraních a střelivu¹⁹⁵, a zároveň byla zrušena směrnice č. 34/1962 Sb., která byla nahrazena nařízením ministerstva vnitra,¹⁹⁶ které vyžadovalo spíše bezpečnostní prověření žadatele žádosti o zbrojní průkaz, nežli přezkum jeho kádrového profilu.

3.5.2 Období mezi lety 1990 až 2002

Změny, které s sebou přinesl Listopad 89 se dotkly i myslivosti. Podstatnou změnou bylo jisté odstátnění mysliveckých sdružení, které se staly samostatnými subjekty, a to díky zákonu o sdružování občanů.¹⁹⁷ Nebyla tedy již vázána na svaz. Na myslivost se již nehledělo jako na odvětví zemědělské a lesnické výroby, ale na činnost ochraňující, využívající a zkvalitňující přírodní bohatství, což svědčí o odpolitizování, kdy byl novelizován zákon o myslivosti s účinností od 01.07.1992, kdy podstatnou změnou bylo nepovinné členství v ČMS, resp. od

¹⁸⁸ Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, § 6 a § 15, ve znění do přijetí zákona č. 289/1995 Sb.

¹⁸⁹ Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, §40.

¹⁹⁰ Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, § 14.

¹⁹¹ Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, § 15 odst. 2.

¹⁹² Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, § 20.

¹⁹³ BEDNÁŘ, V. a kol. Penzum znalostí z myslivosti. 12. vydání. Praha: DRUCKVO, 2013, s. 17. 22

¹⁹⁴ MOTL, Stanislav. Právo myslivosti včera, dnes a zítra [online]. Asz.cz, 21.04.2013 [cit. 2022-09-21]. Dostupné z: <https://www.asz.cz/clanek/2228/pravo-myslivosti-vcera-dnes-a-zitra/>.

¹⁹⁵ Zákon č. 147/1983 Sb., o zbraních a střelivu.

¹⁹⁶ Nařízení č. 5/1984, Nařízení ministerstva vnitra, který, se vydávají „Instrukce o zbraních a střelivu“ a „Směrnice pro držení a nošení soukromých kulových zbraní a střeliva příslušníky Sboru národní bezpečnosti, Pohraniční stráže a vojáky vojsk ministerstva vnitra.“

¹⁹⁷ Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů.

12.09.1992 v Českomoravské myslivecké jednotě¹⁹⁸ a také navrácení vlastnického práva k pozemkům a právem myslivosti, které však zůstalo omezeno minimální výměrou honitby tedy 500 ha a také obnova honebních společenstev.¹⁹⁹ Uživatelem honitby tak mohl být občan, domácí právnická osoba nebo jejich sdružení.²⁰⁰

3.6 Pojetí myslivosti dle zákona č. 449/2001 Sb.

Jelikož předchozí zákon o myslivosti, navzdory novelizacím, obsahoval řadu veřejnoprávních omezení, které s ohledem na soukromoprávní poměry myslivosti byly neúměrně zatěžující. Jako příklad lze uvést zákonné rozpory mezi nájmem a podnájmem honitby dle občanského zákoníku a zákona o myslivosti a dále také vlastnictví zvěře. Názory na vlastnictví zvěře se rozcházely, a to na dvě podoby, kdy jedna pohlížela na zvěř jako na příslušenství věci movité a druhá na zvěř jako věc bez pána, tj. *res nullius*.²⁰¹

I na základě výše uvedených rozporností byl přijat zákon č. 449/2001 Sb. s účinností od 01.07.2002. Zákon byl přijat, avšak neřeší nadále problematiku vlastnictví a výkonu práva myslivosti, kdy setrvává na omezujících 500 ha²⁰², kdy Ústavní soud ve svém nálezu vyslovil přínosnost myslivosti a zákonné omezení vlastnického práva na úkor myslivosti. „V podmínkách České republiky jsou myslivost a právo myslivosti společenskými aktivitami aprobovanými státem k ochraně a rozvoji jedné ze složek životního prostředí - zvěře. Zákon o myslivosti nepředstavuje úpravu myslivosti jako zájmové aktivity, ale ve svém základu jako cílevědomé a regulované činnosti k ochraně a rozvoji přírody. Realizace myslivosti a práva myslivosti je v obecné rovině legitimním omezením vlastnického práva a jejich prostřednictvím naplňuje stát svou ústavní povinnost zakotvenou v čl. 7 Ústavy České republiky.“²⁰³

Zvěři se pak rozumí „obnovitelné přírodní bohatství představované populacemi druhů volně žijících živočichů“, jednak ty, které lze obhospodařovat lovem a na ty, které jsou chráněny.²⁰⁴ Dále se rozlišuje zvěř dle podmínek chovu na volně se vyskytující v přírodě, na zvěř, která je chována v zajetí a na farmový chov zvěře²⁰⁵. Podstatné je toto dělení z hlediska působnosti zákonů, neboť zákon o myslivosti dopadá na případy volně žijící zvěře a zvěře

¹⁹⁸ BEDNÁŘ, V. a kol. Penzum znalostí z myslivosti. 12. vydání. Praha: DRUCKVO, 2013, s. 23.

¹⁹⁹ MOTL, Stanislav. Právo myslivosti včera, dnes a zítra [online]. Asz.cz, 21.04.2013 [cit. 2022-09-22]. Dostupné z: <https://www.asz.cz/clanek/2228/pravo-myslivosti-vcera-dnes-a-zitra/>

²⁰⁰ Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, §14.

²⁰¹ STEJSKAL, Vladimír. K některým ustanovením zákona o myslivosti. Právní rozhledy [online databáze], 2001, č. 4, [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: [databáze beck-online.cz](https://www.beck-online.cz).

²⁰² Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 17 odst. 7.

²⁰³ Nález Ústavního soudu ze dne 13.12.2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03, (č. 226/2006 Sb.NU).

²⁰⁴ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 2 písm. a) až d).

²⁰⁵ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 1 odst. 2.

chované v zajetí, avšak na farmové chovy spadá pod veterinární zákon, kdy je takto chovaná zvířet považována za hospodářské zvířet.²⁰⁶ Pokud tedy nastane situace, kdy uteče z farmového chovu zvířet, na kterou se nahlíží stejně jako na skot, prasata či ovci, pak prakticky utíká hospodářské zvířet, jehož případné usmrcení náleží pouze mysliveckému hospodáři.²⁰⁷ Úpravu vlastnictví zvířete upravuje občanský zákoník,²⁰⁸ který stanoví, že zvířet volně žijící je bez pána, tj. *res nullius*, kdy teprve až zejm. jejím ulovením se stává, na základě přivlastnění²⁰⁹, vlastnictvím uživatele honitby, typicky mysliveckého spolku.

Ochranu myslivosti zajišťuje v honitbě myslivecká stráž, která musí být ustanovena pro každých započatých 500 ha., přičemž výkon funkce náleží po dobu 10 let. Stráž se může stát fyzická osoba, která je starší 21 let, s bydlištěm na území republiky, bezúhonná, právně, fyzicky a zdravotně způsobilá, prokázala znalost práv a povinností stráže, složila slib, má platný lovecký lístek a platný zbrojní pas a je pojištěna a vyslovila s ustanovením souhlas. Pro výkon stráže jakožto úřední osoby²¹⁰ je nutná zejm. bezúhonnost, kdy za bezúhonného se nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo uznán vinným ze spáchání přestupku na úseku myslivosti nebo komu byla pravomocně uložena pokuta podle zákona o myslivosti.²¹¹ Jaká doba tedy musí uplynout od spáchání protiprávního činu, aby se mohla osoba stát opět stráží? Odpověď nepodává zákon, avšak je řešena judikatorně, a to Ústavním soudem, který ve svém rozhodnutí²¹² uvádí, že byt' jsou požadavky zákona přísné, tj. aby osoba ucházející se se o funkci stráže byla bezúhonná, a to prakticky po celou dobu svého života, není ustanovení zjevně nepřiměřené s ohledem na cíl, na kterým je důvěryhodnost veřejné funkce.²¹³

Využívat honitbu může využívat sám její držitel nebo jí může pronajmout, přičemž nelze honitbu rozdělit na části a v nich přenechat někomu provozování myslivosti, rovněž nelze přenechat lov zvířete za úplatu, pokud se nejedná o poplatkový odstřel s doprovodem.²¹⁴ Zákon tedy upravuje zákaz prodeje povolenek k lovu, kdy je již zakazuje bez výjimek. Praxe je však zcela jiná, neboť prodej povolenek je zcela běžnou praxí, kdy si může osoba, která touží po lovu zakoupit u uživatele honitby za několik desítek tisíc korun povolenku, a vymanit se třeba i povinností, ale i pravomocí člena spolku. Daný problém není řešen ani v odborné literatuře,

²⁰⁶ Zákon č. 199/166/1999 Sb. veterinární zákon, § 2 odst. 1 písm. c).

²⁰⁷ Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové č. j. 51 Ca 7/2009-34, (č.2470/2012 Sb. NSS).

²⁰⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 1046.

²⁰⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 1045.

²¹⁰ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 127 odst. 1 písm. i).

²¹¹ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 12.

²¹² Nález Ústavního soudu ze dne 19.12.2017, sp. zn. Pl. ÚS 8/16. (č. 229/2017 Sb.NU).

²¹³ Nález Ústavního soudu ze dne 19.12.2017, sp. zn. Pl. ÚS 8/16. (č. 229/2017 Sb.NU)

²¹⁴ Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 32 odst. 1 a 5.

byť si troufám tvrdit, že prodej povolenek je zcela v rozporu jak se zákonem, za jehož porušení lze uložit pokutu do 40.000,-Kč,²¹⁵ tak může být i v rozporu se smluvnímu podmínky nájemní smlouvy Lesů České republiky s. p., kdy lze uložit za každý jednotlivý případ pokutu ve výši 20.000,-Kč za každý jednotlivý případ.²¹⁶ Problémem se zabývá pouze v časopise Stráž myslivosti Ing. Mgr. Bc. Václav Holý,²¹⁷ se kterým sdílím názor o současné protizákonnosti udělování povolenek za úplatu, je však otázkou, co s daným problémem bude dělat zákonodárce, neboť neřešení daného problému a jeho tiché tolerance je opravdu nešťastné. Myslím si, že prodej povolenek bude podrobněji řešen v připravovaném novém zákoně, neboť prodej povolenek je zcela běžnou praxí.

²¹⁵ Zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, § 32 odst. 5 ve spojení s § 64 odst. 1 a 4 písm. b).

²¹⁶ Lesy České republiky, s. p. Smlouva o nájmu honitby [online]. Hradec Králové. Dostupné z: https://lesycr.cz/wp-content/uploads/2022/02/Smlouva-o-n%C3%A1jmu-honitby_2021.pdf., konkrétně článek VI. odst. 5 ve spojení s článkem XVI. Odst. 1 písm. c)

²¹⁷ HOLÝ, Václav. Povolenky za peníze – povolené nebo zakázané? [online]. Myslivost.cz, 07/2020 cit. 2022-10-02]. Dostupné na: <https://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/MYSLIVOST-Straz-myslivosti/2020/Cervenec-2020/Povolenky-za-penize-povolene-nebo-zakazane>.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo zanalyzovat problematiku pytláctví, a to i v návaznosti na myslivost, které se daný trestný čin také přímo dotýká. Institut pytláctví se v průběhu let, jak je uvedeno výše, měnil, a to s ohledem zejména na důvody lovu, lovecké techniky a trestání pytláctví. Důvodem pro pytláctví bylo v prvopočátku zajištění stravy pro rodinu, kdy se využívaly techniky zejména vlčích jam, později ok a želez. S postupem času se motivy a postupy pytláctví v závislosti na společenských podmínkách měnily. V návaznosti na zdokonalování zbraní armády, se souběžně měnily zbraně pytláků, kdy se využívaly i kuše či samostřily. I trestání se měnilo v návaznosti na společenské poměry. Tresty byly zpočátku hrdelní a později se uplatňovaly peněžité tresty a tresty odnětí svobody. Od 16. století se do popředí dostávají střelné zbraně, v právních předpisech jsou označovány jako ručnice, které znamenaly zlepšení přesnosti a efektivitu při lovu. Počátkem 18. století pak se mění samotné tresty, kdy hrozil trest za pytláctví vypálením cejchu, případně galejemi. Stále populární zůstával lov do želez a ok, kdy se tímto způsobem lovila zejm. drobná zvěř. V průběhu 19. století pak se mění celkový pohled na zbraně, když jsou vynalezeny zbraně umožňující přebíjet náboje, což znamenalo revoluci nejen ve válečných konfliktech, ale i při lovu. Pytláctví se díky těmto střelným zbraním zdokonalovalo a zefektivňovalo a vyjma lovení pro obživu rodiny se spíše dostává k lovení pro zisk z prodeje zvěřiny, kterou nakupovala široká sorta obyvatel včetně kněží a měšťanů. Zbraně se v průběhu 20. století zdokonalily i kvůli válkám natolik, že dnešní paleta zbraní s různými rážemi je ohromná. Navíc po jednotlivých válkách, zbylo mezi lidmi ohromné množství nevidovaných zbraní, tudíž to lákalo k vyzkoušení a nejlépe pak na „živém terči“. Stav zvěře však byl kvůli decimaci zvěře vojáky velice oslaben, kdy nárůst stavů zvěře, zejm. drobné vidíme až v průběhu 50. let. Pytláci, kteří byli dopadeni pak ve většině případů spáchali trestný čin, a to pomocí střelných zbraní, ve zcela výjimečných případech lovili pomocí želez či jiných technik lovu. Případů pytláctví v průběhu druhé poloviny 20. století mnoho není. Souvisí to také s tím, že lidí v myslivosti bylo násobně více než dnes a málo kdo si dovolil vystřelit, jelikož hrozilo, že se zvědavec přijde podívat kdo to vlastně střílel. Dnes se pytláctví zdokonaluje. Díky moderním technologiím jako je noční vidění a zejména termovize, se stává noční lov skupinovou záležitostí. Dovolím si tvrdit, že dnešní pytláci jsou natolik vychytralí a dokonalí, že jen náhoda by mohla zhatit jejich činy. Pokud je zvěř malého vzrůstu, tak ji střílí a okamžitě odváží z místa činu, kdy jim jde zejména v současné době o trofej. Pokud by se jednalo o větší a těžší zvěř uříznou pouze trofej a torzo těla ponechají na místě. Kolega, který vlastní oboru Skalice přistihl pytláky, kteří ulovili kus jelena a daňka v jeho

oboře za použití nočního vidění, když doběhl na místo činu, tak na něj mířil muž a se slovy „nikam nevolej a nic se ti nestane“ odjel v terénním voze za současné změny SPZ. Zvěřinu ponechaly na místě a kolega mohl být rád, že přežil a záležitost ve vlastním zájmu neřešil. Zvěřina za současných cen je naprosto podceněna a je levnější než běžně dostupné typy mas. Při prodejních cenách pohybující se od 30,- do 40,- Kč na kilogram divokého prasete a 60,-Kč až 70,-Kč za kilogram jelení zvěře, pak pytlákům opravdu nemůže jít o zvěřinu, neboť by se vystavovali riziku, které je s ohledem na cenu zcela nedůvodné. Trofej jelena, která se pohybuje přes 100.000,-Kč pytlákům často stojí za to, neboť vidina ušetřených peněz je již značná. Nutno si uvědomit, že myslivecká stráž, která si dovolí postavit neznámému pytlákovi si zaslouží můj neskonalý obdiv za hrdinství, neboť jedná jen krůček od tragédie. S ohledem na současnou politiku myslivosti si však troufám predikovat, že pytláctví bude narůstat, a to zejména v řadách myslivců, neboť cena, kterou budou muset myslivci platit, zejm. za nájemné honiteb, bude natolik vysoká, že chov se dostane do upozadění za existenční poměry myslivců.

Pytláctví je zcela specifickým trestným činem, pro jehož posouzení je třeba nemalých znalostí, neboť zejm. posouzení skutku, zda se jedná o trestný čin či přestupek není zcela jednoduché. Je však jasné, že s ohledem na onu specifčnost činí posuzování velké obtíže, o čemž svědčí i nízká objasněnost případů. Domnívám se však, že zjištěných případů pytláctví je naprosté minimum oproti skutečnosti. Pytláctví, je i nadále fenoménem, který s námi byl, je a bude a pevně věřím, že budoucí nové právní úprava bude jednodušší a přehlednější než dosavadní nepřehledná úprava a činů, i těch neobjasněných, ubyde.

Úzký vztah mezi myslivostí a lovem je dán tím, že právě lov je i nedílnou součástí myslivosti. Uvážený lov zvěře, je s ohledem na chov zvěře velice významný. Pytláci, kteří nerespektují nejenom zásady chovu, nepřímou ničí úsilí myslivců, kteří se snaží o chov zvěře v únosných podmínkách. Pevně věřím, že myslivost bude i nadále součástí společnosti a dojde k renesanci jejího významu a pohledu na ní, neboť dnešní moderní člověk je odpůrcem regulace zvěře člověkem. Je však jasné, že současný zákon o myslivosti je zcela nedostačující s ohledem na potřeby moderní doby, kdy obsahuje řadu ustanovení, které jsou obcházeny a nerespektovány.

Přínos této diplomové práce tkví také v tom, že problematika byla podána tak, aby o ní čtenář získal komplexní přehled. Všechny stanovené cíle této diplomové práce tedy byly splněny.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

ANDRESKA, Jiří, ANDRESKOVÁ, Erika. Tisíc let myslivosti. Vimperk: Tina Vimperk, 1993, 442 s.

BEDNÁŘ, V. a kol. Penzum znalostí z myslivosti. 12. vydání. Praha: DRUCKVO, 2013, 620 s.

BÍLÝ, Jiří Libor. Právní dějiny na území ČR: vysokoškolská učebnice. Praha: Linde Praha, 2003, 474 s.

ČERVENÝ, Jaroslav a kol. Myslivost: Ottova encyklopedie. Praha: OTTOVO NAKLADATELSTVÍ, 2010, 591 s.

FRANCEK, Jindřich. Lovecká vášeň v proměnách staletí, Praha: Havran, 2008, 235 s.

FRANCEK, Jindřich. Velké dějiny zemí Koruny české: tematická řada. [Sv. III], Zločinnost a bezpráví. Praha: Paseka, 2011, 737 s.

MALÝ, Karel a SKŘEJPKOVÁ, Petra. České právo v minulosti. Praha: Orac, 1995, 269 s.

ŠEVĚTINSKÝ, Jan Evangelista. Dějiny lovu a lovectví v Čechách na Moravě a ve Slezsku. Louny: Antonín Štombach, 1909, 416 s.

Komentáře

DRAŠTÍK, Antonín a kol. Trestní zákoník. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 3264 s.

ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákon: komentář II. díl. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, 3614 s.

ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 3614 s.

ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, 3376 s.

Rozhodnutí a stanoviska soudů

Nález Ústavního soudu ze dne 19.12.2017, sp. zn. Pl. ÚS 8/16. (č. 229/2017 Sb.NU).

Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 18.07.2013, sp. zn. III. ÚS 1729/13,

ASPI ID: JUD238393CZ.

Nález Ústavního soudu ze dne 13.12.2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03, (č. 226/2006 Sb.NU).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11.01.2022, sp. zn. 4 Tdo 1352/2021,
ASPI ID: JUD 709903CZ

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24.09.2020, sp. zn. 3 Tdo 340/2020, (č. 22/2021 Sb. NSS).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23.09.2013, sp. zn. 4 Tdo 996/2013,
ASPI ID: JUD242030CZ

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27.02.2013, sp. zn. 4 Tdo 158/2013,
ASPI ID: JUD231021CZ

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. dubna 1997, sp. zn. 2 Tzn 19/97,
(č. 1/1998 Sb. NSS).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR, ze dne 11.02.1987, sp. zn. 4 Tz 44/86,
(č. 53/1988 Sb. NSS)

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 10.12.1919, sp. zn. Kr I 657/19, (p. č. 29/1921),
ASPI ID: JUD2858CZ.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 04.05.1944, sp. zn. Zm I 810/43, (p. č. 7278/1944),
ASPI ID JUD277967CZ

Rozhodnutí Nejvyššího soudu, ze dne 11.02.1987, sp. zn. 4 Tz 44/86, (č. 53/1988 Sb. NSS).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27.06.1977, sp. zn. 7 Tz 23/77, (č. 10/1978 Sb. NSS).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 01.03.1976, sp. zn. 2 Tz 3/76, (č. 5/1977 Sb. NSS).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26.01.1950, sp. zn. TZ II 17/49, (č. 176/1950 Sb. NSS).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19.09.1922, sp. zn. Rv I 992/22. (p. č. 1856/1922),
ASPI ID: JUD211920CZ

Rozhodnutí Krajského soudu v Bratislavě ze dne 30.03.1950, sp. zn. To VII 151/1950,
(č. 241/1950 Sb. NSS).

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 18.11.1920, sp. zn. 10.941, (p. č. 589/1920),
ASPI ID JUD:453979CZ

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 12. prosince 2016, sp. zn. 30 A 13/2016-34.

Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové č. j. 51 Ca 7/2009-34, (č. 2470/2012 Sb. NSS).

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 16.08.1994, sp. zn. 4 To 548/94,
(č. 2/1995 Sb. NSS).

Rozhodnutí Krajského soudu v Bratislavě ze dne 30.03.1950, sp. zn. To VII 151/1950,
(č. 24/1950 Sb. NSS)

Internetové články a zdroje

DOLENSKÝ, Adolf. Bulletin advokacie [online databáze], 1994, č. 2 [cit. 2022-12-13].

Dostupné z: databáze beck-online.cz.

MITÁŠOVÁ, Barbora. Škoda způsobená pytláctvím. Právní rozhledy [online databáze], 2022, č. 3 [cit. 2022-11-20]. Dostupné z: databáze beck-online.cz

STANĚK, Jiří. Jak posuzovat TČ pytláctví. Trestněprávní revue [online databáze], 2012, č. 9 [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

STEJSKAL, Vladimír. K některým ustanovením zákona o myslivosti. Právní rozhledy [online databáze], 2001, č. 4, [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: databáze beck-online.cz.

MOTL, Stanislav. Právo myslivosti včera, dnes a zítra [online]. Asz.cz, 21.04.2013 [cit. 2022-09-21]. Dostupné z: <https://www.asz.cz/clanek/2228/pravo-myslivosti-vcera-dnes-a-zitra//>.

BÍLÝ, Vojtěch. Účinnější zbraň na pytláky: Ministerstvo zemědělství společně s Policií ČR zvýšilo sazby za nelegálně ulovenou zvěř [online]. Eagri.cz, 04.10.2021 [cit. 2022-10-05].

Dostupné z: https://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2021_ucinnejsi-zbran-na-pytlaky-ministerstvo.html.

URBAN, Jaroslav. Zbrojní průkazy – malé ohlédnutí do let 1938-1961 [online]. ps.mppraha.info, 01.08.2022 [cit. 2022-10-10]. Dostupné z: <https://ps.mppraha.info/rubriky/historie/zbrojni-prukazy-male-ohlednuti-do-let-1938-1961>.

KOTREHA, Lubomír. Z pytlácké a pašerácké historie šumavských lesů [online]. Myslivost.cz, leden 2008 [cit. 2022-09-10]. Dostupné z: <https://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivecke-zabavy/2008/Myslivecke-zabavy-01---2008/Z-pytlacke-a-paseracke-historie-sumavskych-lesu>.

HOLÝ, Václav. Povolenky za peníze – povolené nebo zakázané? [online]. Myslivost.cz, červenec 2020 [cit. 2022-10-02]. Dostupné z: <https://www.myslivost.cz/Casopis->

Myslivost/MYSLIVOST-Straz-myslivosti/2020/Cervenec-2020/Povolenky-za-penize-povolene-nebo-zakazane.

Časopis Česká myslivost. Hajný postřelen pytláky [online]. dk.uzei.cz, 1899 [cit. 2022-09-10]. Dostupné z: <https://dk.uzei.cz/uzei/view/uuid:491cede3-7716-40d5-a8bf-3feacc7ce7a3?page=uuid:79c7a7b178714b10825b04bcc951547a&fulltext=myslivost%2019.%20stolet%C3%AD>.

Časopis Česká myslivost. Zápas hajného s pytláky [online]. dk.uzei.cz, 1901 [cit. 2022-09-10]. Dostupné z: <https://dk.uzei.cz/uzei/view/uuid:46468f88-fe03-4ad9-8ae7-1df31cb4256f?page=uuid:e97c0cfb-f06a-470f-abf1-459d18e0adaf>.

Lesy České republiky, s. p. Smlouva o nájmu honitby [online]. Hradec Králové. Dostupné z: https://lesy-cr.cz/wp-content/uploads/2022/02/Smlouva-o-n%C3%A1jmu-honitby_2021.pdf.

Právní předpisy a související dokumenty

Vladislavské zřízení zemské z roku 1500,

Zřízení o ručnicích z roku 1524,

Zemské zřízení z roku 1530,

Sněmovní akta o myslivosti z roku 1573,

Sněmovní akta o myslivosti z roku 1575,

Císařská instrukce pro nejvyššího lovčího z roku 1599,

Obnovené zřízení zemské z roku 1627,

Myslivecký řád Ferdinanda III., z roku 1641,

Myslivecký řád císaře Karla VI., z roku 1713,

Myslivecký řád císaře Karla VI., z roku 1726,

Myslivecký řád císaře Karla VI., z roku 1732,

Myslivecký řád císařovny Marie Terezie, z roku 1754,

Myslivecký řád císaře Josefa II., z roku 1786,

Všeobecný zákoník o zločinech a trestech, z roku 1787,

Zákoník o přečinech a těžkých policejních přestupcích, z roku 1803,

Zákon č. 946/1811 Sb., všeobecný občanský zákoník,

Císařský patent Františka Josefa I., z roku 1849,

Zákon č. 117/1852 ř. z., trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích
Zákon č. 223/1852 ř. z., zbrojní patent,
Nařízení č. 4/1854 ř. z., nařízení Ministerstva vnitra a spravedlnosti o tom, jak se osoby v příčině služby myslivecké mají bráti pod přísahu,
Nařízení č. 124/1857 ř. z., nařízení Ministerstva záležitostí vnitřních a spravedlnosti o tom, čeho potřebí, aby kdo mohl vzat býti pod přísahu ke službě pro hájení myslivosti,
Zákon č. 49/1866 čes. z. z., honební patent pro Čechy,
Nařízení č. 100/1889 ř. z., nařízení Ministeria orby, o zkoušce pro službu mysliveckou a pro službu na ochranu myslivosti,
Vládní nařízení č. 127/1941 Sb., o myslivosti,
Vládní nařízení č. 128/1941 Sb., kterým se provádí vládní nařízení o myslivosti,
Výnos č. 25633-VIII/3-1946, výnos ministerstva zemědělství, ze dne 27.07.1946,
Výnos č. 32823/940-VI/7-47, výnos ministerstva zemědělství, ze dne 13.03.1947.
Zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti,
Zákon č. 86/1949 Sb., o přisežných hajných k ochraně lesů, polního majetku, myslivosti, rybářství a vod a vodních děl,
Zákon č. 162/1949 Sb. o zbraních a střelivu,
Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon,
Zákon č. 141/1950 Sb. Občanský zákoník
Vyhláška č. 7/1955 Ú.I., vyhláška ministerstev zemědělství a vnitra, o loveckých zbraních.
Zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky,
Zákon č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku,
Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon,
Vyhláška č. 124/1961 Sb., vyhláška ministerstva vnitra č. 124/1961 Sb., o střelných zbraních a střelivu,
Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti,
Nařízení č. 34/1962, Nařízení ministerstva vnitra, Směrnice o střelných zbraních a střelivu,
Zákon č. 40/1964 Sb. občanský zákoník,
Zákon č. 150/1969 Sb., o přečinech,
Zákon č. 147/1983 Sb., o zbraních a střelivu,
Nařízení č. 5/1984, nařízení ministerstva vnitra, který, se vydávají „Instrukce o zbraních a střelivu“ a „Směrnice pro držení a nošení soukromých kulových zbraní a střeliva příslušníky Sboru národní bezpečnosti, Pohraničí stráže a vojáky vojsk ministerstva vnitra.“,
Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů,

zákon č. 175/1990 Sb., kterým se mění trestní zákon,
Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích,
Zákon č. 20/1992 Sb., novela zákona o myslivosti,
Zákon č. 38/1994 Sb., kterým se mění trestní zákon,
Zákon č. 92/1998 Sb., kterým se mění trestní zákon,
Zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon,
Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti,
Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník,
Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob,
Zákon č. 357/2011 Sb., kterým se mění trestní zákoník,
Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.
Zákon č. 336/2020 Sb., kterým se mění trestní zákoník.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá vývojem pytláctví a myslivosti na území České republiky. První kapitola pojednává o výsadním loveckém právu, personálu, který byl pro jeho výkon ustanovován, a i o loveckém trestním právu. Druhá kapitola se zabývá pytláctvím, a to v jednotlivých historických etapách, kdy analyzuje jeho vývoj i právní postavení a způsoby jeho provádění. Třetí kapitola analyzuje změny vývoje v rámci myslivosti, a to od druhé poloviny 19. století, kdy porovnává jednotlivé právní úpravy.

Abstract

The subject of this diploma thesis is development of poaching in the Czech Republic. The first chapter provides an overview of privilege historical hunting law, hunting staff, who was established for the exercise of authority and about historical hunting criminal law. The second chapter analyses the poaching in the individual periods, position of poaching in society and methods of implementation. The third chapter analyses change of development in hunting law since 1850s and compare each hunting legislation individually.

Klíčová slova

Lovecké právo, pytláctví, vývoj pytláctví, tresty za pytláctví, škoda způsobená pytláctvím, myslivost, vývoj myslivosti, zvěř, honitba, ochrana přírody, zákon o myslivosti, trestní zákoník.

Key words

Historical hunting law, poaching, development of poaching, punishment for poaching, damage caused by poaching, hunting, development of hunting, game, the chase, protection of the nature, hunting law, criminal code.